

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Pohled dospívajících žáků na partnerské vztahy

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obor: 7504R100 – Učitelství odborných předmětů
Autor práce: **Bc. Alena Schmidová**
Vedoucí práce: PhDr. Jitka Josífková, Ph.D.

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Science, Humanities
and Education

Perspective of adolescent students on partner relationships

Bachelor thesis

Study programme: B7507 – Specialization in Pedagogy
Study branch: 7504R100 – Teaching Professional Subjects
Author: **Bc. Alena Schmidová**
Supervisor: PhDr. Jitka Josífková, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Alena Schmidová**
Osobní číslo: **P16000735**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů**
Název tématu: **Pohled dospívajících žáků na partnerské vztahy**
Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Zjistit základní faktory, které ovlivňující postoje k partnerským vztahům. Zaměřit se více na postoje, které ovlivňuje škola. Jak nás ovlivňují negativně a jak pozitivně.
- 2) Výzkum provádějte pomocí hlubokých rozhovorů s 5 studenty ve věku od 18-26 let. Tento výzkum je kvalitativní.
- 3) Navrhnout, jakým způsobem by mohl učitel podporovat své žáky k porozumění partnerským vztahům.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

DRAPELA, V. J. Přehled teorie osobnosti. Praha: Portál, 2011. ISBN: 978-80-262-0040-6.

ERIKSON, E. H. Dětství a společnost. Praha: Argo, 2002. ISBN: 80-7203-380-8.

JANOŠOVÁ, P. Dívčí a chlapecká identita: Vývoj a úskalí. Praha: Grada, 2008. ISBN: 978-80-247-2284-9.

KALMAN, M. a VAŠÍČKOVÁ, J. Zdraví a životní styl dětí a školáků. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2013. ISBN: 978-80-244-3409-4.

Kolektiv autorů. Děti a jejich sexualita - rádce pro rodiče a pedagogy. V Brně: CPress, 2014. ISBN: 978-80-264-0290-9.

LANGMEIER, J. a KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie. Praha: Grada, 2006. ISBN: 80-247-1284-9.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jitka Josífková, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **11. dubna 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **24. května 2019**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. června 2018

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

26. 6. 2019

Bc. Alena Schmidová

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Jitce Josífkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, její ochotu, vstřícnost, podporu a cenné rady.

V neposlední řadě bych také ráda poděkovala respondentů za jejich trpělivost a vstřícnost. Dále také celé své rodině, partnerovi a přátelům za jejich podporu po celou dobu studia.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je navrhnout jednoduchou metodu, podpořenou kvalitativním výzkumem, jak by mohl učitel pomoci svým studentům v porozumění a pochopení partnerských vztahů.

Teoretická část se věnuje literární rešerši na téma období dospívání, vztahů v dospívání, dále řeší v obecné rovině sexualitu a v neposlední řadě vliv školy na adolescenta.

V experimentální části jsou uvedeny otázky kladené pěti respondentům, které jsou použity v kvalitativním výzkumu. Jsou zde představeni jednotliví respondenti a jejich odpovědi na kladené otázky.

Klíčová slova: adolescence, partnerské vztahy, sexualita, kvalitativní výzkum.

Annotation

The aim of this bachelor thesis is to design a simple method, supported by qualitative research, how a teacher could help students with understanding of relationships.

The theoretical part is devoted to literature research on the topic of adolescence, relationships in adolescence, it also deals with general sexuality and last but not least the influence of school on adolescents.

In the experimental part there are given questions to five respondents, which are used in qualitative research. Individual respondents and their answers to the questions are presented.

Key words: adolescence, partner relationships, sexuality, qualitative research.

Obsah

Seznam použitých symbolů a zkratek.....	11
Úvod.....	12
Teoretická část.....	13
1. Adolescence- období dospívání.....	13
1.1 Pohled na různé teorie dospívání.....	13
1.2 Fáze období dospívání.....	14
1.2.1 Raná adolescence.....	14
1.2.2 Pozdní adolescence.....	15
2 Vztahy v dospívání.....	17
2.1 Sebepojetí.....	17
2.2 Vztahy k ostatním.....	18
2.2.1 Vztahy s rodiči.....	18
2.2.2 Vztahy se sourozenci.....	19
2.2.3 Vrstevnické skupiny.....	19
2.2.4 Přátelské vztahy.....	20
2.2.5 Romantické a partnerské vztahy.....	20
3. Partnerské vztahy.....	21
3.1 Fáze partnerských vztahů.....	21
3.2 Zkušenosti adolescentů v oblasti partnerských vztahů.....	22
3.3 Preference vlastností partnera.....	23
3.4 Láska jako vývoj vztahu.....	24
3.5 Typy soužití.....	25
3.5.1 Manželství.....	25
3.5.2 Nesezdané partnerství.....	26
3.5.3 Registrované partnerství.....	26
3.6 Rozpad vztahu.....	27
3.6.1 Rozchod.....	27
3.6.2 Rozvod.....	27

4. Sexualita	28
4.1 Sexuální orientace	28
4.2 Sexuální deviace.....	29
4.3 Sexualita u studentů středních škol	30
5. Sexuální výchova ve škole a výchova k partnerství a rodičovství.....	32
5.1 Sexuální výchova ve škole.....	32
Experimentální část.....	35
6. Kvalitativní výzkum	35
6.1 Profil respondentů.....	36
6.2 Otázky kladené respondentům	37
6.3 Záznamy z rozhovorů	38
6.3.1 Respondent 1- Žena, 24 let.....	38
6.3.2 Respondent 2- Žena, 23 let.....	42
6.3.3 Respondent 3- Muž, 25 let	46
6.3.4 Respondent 4- Muž, 22 let	49
6.3.5 Respondent 5- Žena, 23 let.....	52
6.4 Navrhované možnosti výuky	55
Diskuse.....	56
Závěr	62
Citace	64
Seznam tabulek.....	67

Seznam použitých symbolů a zkratek

Zkratka	Název
%	procento
č.	číslo
např.	například
RVP	Rámcový vzdělávací program
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný

Úvod

Partnerské vztahy každého z nás provází od narození až po jeho závěr. Jsou neodmyslitelnou částí našich životů, jak v pozitivní, tak negativní rovině. Stále se vyvíjí a mění podle situace ve které se jedinec nachází, v jaké společnosti žije, jak ho formují jeho sociální, náboženské, morální, etické i společenské postoje. Je ovlivněn užším i širším rodinným kruhem s jeho partnerskými i sociálními problémy.

Poohlédneme-li se do minulosti byl sňatek společenskou normou a samozřejmostí pro dva lidi, kteří chtěli založit rodinu. Předmanželský sex byl tabuizován, proto se vdávali či ženili mladí lidé v mnohem mladším věku než v současnosti. Dnešní doba však postoupila o něco dále a sňatek již není nutností pro založení rodiny. Rodinu tvoří pár po vzájemné dohodě, přičemž jeho formou nemusí být nutně sňatek. Partnerské vztahy tedy mohou být tvořeny ženou a mužem, mužem a mužem či ženou a ženou. Rodinný způsob života, představy o budoucnosti a společné plány má každá generace jiné, působí na ně totiž různé sociální a společenské vnější vlivy, tradice a mnoho dalších aspektů.

Narůstající počty rozchodů a rozvodů velice ovlivňují děti a jedince nacházející se v období adolescence. Toto období je velmi náročná životní fáze spjatá s utvářením sama sebe. Dochází k hledání tzv. druhé polovičky k sobě samému, se kterým se vytvoří partnerský vztah, kdy se s partnerem duševně i po intimní stránce sblíží. Jedinec se snaží potencionálního partnera zaujmout a projevit mu své sympatie a city, pokud je toto chování akceptováno a opětováno může se vytvořit dobrý základ pro partnerský vztah. Na budování partnerských vztahů má velký vliv osobní zkušenost získaná rodinnou a školní výchovou, dále mají vliv idoly či různé vzory a postoje přátel.

Na světě nejsou dvě zcela identické osoby, a proto se i priority ve vztahu liší. Každý, kdo prošel alespoň jedním partnerským vztahem a získal tím osobní, nepřenositelné zkušenosti je tímto do budoucna ovlivněn. Během každého vztahu se zažívají příjemné i méně příjemné okamžiky, z těchto chvil bychom si měli vzít ponaučení. Výběr partnera je ovlivněn mnoha aspekty vědomými, ale i podvědomými. Sympatie či nesympatie k druhé osobě nejsou předem dány, ale máme v sobě zakotveny určité priority získané zkušenostmi z již předešlých vztahů podporujících výběr partnera.

Teoretická část

1. Adolescence- období dospívání

Veřejnost vnímá dospívání jako přechod mezi dětstvím a dospělostí. Dospívání se vymezuje v rozmezí od 10. až do 20. roku života. Během tohoto období dochází ke změně psychické, somatické i sociální, proto se může říci, že v tomto období dochází k celkové proměně ve všech oblastech osobnosti jedince. Jedná se o změny, které jsou především podmíněny biologickými, sociálními a psychickými faktory, ty na sebe navzájem neustále působí a ovlivňují se. Dospívání má své charakteristické znaky v celoživotní etapě. V tomto období si jedinec utváří vlastní názory, postoje, myšlenky, hledá se, dochází k novým sociálním rolím a utváří si vlastní představu o své identitě. (Vágnerová, 2012)

1.1 Pohled na různé teorie dospívání

Existuje velké množství psychologických teorií s vazbou na dospívání. Každá z nich vymezuje tuto etapu z jiného pohledu a zabývá se určitou oblastí.

Psychoanalýza pojednává převážně o pohlavním dozrání a následné progresivní sexuální aktivitě jedince. Této teorii se nejvíce věnoval Sigmund Freud, který nazval období dospívání tzv. genitální fází. Směřování osobností je stále předurčováno sexuálními potřebami, ale oblast uspokojení je již mimo rodiče, popřípadě mimo člena blízké rodiny. Cíl adolescence je chápán jako překonání závislosti jedince na rodičích, které je spojeno se sexuální vazbou.

Období dospívání bylo Annou Freudovou považováno za významnější vývojovou etapu. Za charakteristické znaky považovala zvýšení úrovně pudové tendence, které se projevovaly rušivě mezi osobní rovnováhou Id a Ego. Existují dva obranné mechanismy, které se v této situaci projevují, jedná se o intelektualizaci a asketismus. Intelektualizací se rozumí zvýšený zájem o umění, estetiku, filozofické otázky a uvažování o neobjasněných nebo neuchopitelných věcech či skutečnostech. U asketismu dochází k tomu, že jedinec se přehnaně kontroluje a potlačuje pudové sklony, aniž by je nahradil. (Langmeier a Krejčířová, 2006; Vágnerová, 2012)

Teorie psychosociální přistupuje k dospívání z pohledu spojitosti mezi sociálními podmínkami a psychickým zvládnutím, jež působí negativně i pozitivně. Eriksonovým modelem epigenetického vývoje se posuzují jednotlivé fáze podle vývojového poslání

a případných rizik, které vzniknou při jejich nenaplnění. Období adolescence je dle tohoto vzoru charakteristické hledáním identity jedince, bojováním s pochybnostmi nejen vůči sobě samému, ale také vůči okolní společnosti. Eriksonův model dává důraz na osamostatnění dospívajících členů od rodiny a také dává důraz na psychosociální aspekt. (Vágnerová, 2012)

Teorie sociálního učení poukazuje na možné využití, jak podporovat schopnosti a dovednosti k rozvoji jedinců, na kterých je zapotřebí pracovat převážně v období dospívání. Na jedince je vyvoláván tlak prostřednictvím nároků, tužeb a očekávání ze strany samotné společnosti. Nové sociální role, které dospívající jedinec získal, se kterými se musí v první řadě sžít a naučit s těmito rolemi pracovat a poznat, od kdy má jednu sociální roli a od kdy zase jinou. Role se mění dle jeho výskytu například podle rodiny, školy, společnosti. (Macek, 2003).

1.2 Fáze období dospívání

Adolescence je psychology chápána jako přechodné stádium, kdy dochází k odpoutání závislosti na druhých osobách, převážně se jedná o rodiče. Toto období, začíná přibližně v 11 letech a končí dosažením dospělosti ve 20 letech. Bylo rozděleno dle Vágnerové, která popisuje a zařazuje období dospívání jedinců do dvou fází. První fáze dospívání je od 11. let do 15. let a nazývá se raná adolescence. Fáze pozdní adolescence dospívání je od 15. let do 20. let jedince.

1.2.1 Raná adolescence

Toto období se označuje jako puberta či pubescence. Jedná se o prvních pět let dospívání. Přesné časové vymezení nelze určit z důvodu individuality každého jedince, proto je vymezena od 11. let do 15. let.

Nejvýznamnější v této fázi je tělesné dospívání, související s proměnou zevnějšku jedince. Po tělesném dospívání dochází ke změně sebepojetí i chování. Změna nastává i v myšlení směrem k abstraktnímu. Kolísání hormonálních hladin má subjektivní i objektivní vliv na jedince, stimulují proměny emočního prožívání a tímto způsobem může docházet k ovlivňování hodnocení adolescenta. Jedinec pozvolně odbourává závislost na rodičích a zájem přesouvá ke svým vrstevníkům. Přátelství, parta, láska a začínající experimentování s partnerskými vztahy v této fázi hraje významnou roli. (Berk, 2012)

1.2.2 Pozdní adolescence

Fáze pozdní adolescence trvá zhruba pět let, navazuje na předešlou ranou adolescenci. Lze ji časově vymezit od 15. do 20. let, ovšem musí se vzít v potaz jistá individuální variabilita jedince, a to převážně v psychické a sociální oblasti. Z biologického hlediska je pozdní adolescence určena sexuálním dozráváním, které vyvrcholí prvním pohlavním stykem. Z pohledu sociálního je důležité ukončení profesní přípravy, například dalším studiem na vysoké škole nebo vstupem na trh práce. Musí se však brát zřetel na různorodou škálu školských zařízení, rozdílnou dobu jejich studia k získání ekonomické samostatnosti jedince. (Berk, 2012)

Během pozdní adolescence dochází k mnoho různým sociálním rolím, které jsou spjaty s vyšší prestiží než v době dětství. Emancipace je spojená s rodinou, nastává uklidnění a ustálení vztahů s rodiči. Dosažením osmnácti let, dochází k právní plnoletosti jedince, ale především také k přisouzení sociální dospělosti od společnosti, se všemi jeho důsledky. (Vágnerová, 2012)

Somatický vývoj se v adolescenci ukončuje. Růst se nejprve sníží a až poté se úplně zastaví. U chlapců je ukončen růst kolem osmnácti let, zatím co u dívek již kolem šestnácti let. Somatický vývoj je ryze individuální. (Štefanovič a Greisinger, 1985)

Interakce zrání a učení je projevem kognitivního vývoje. Je-li dospívající vyzrálý a získal-li dostatek potřebných zkušeností, má předpoklady nadále rozvíjet své schopnosti a propojovat je. (Kelnarová a Matějková, 2010)

Nejvýznamnější složky kognitivního vývoje:

- **Vnímání:** adolescenti umí uplatnit své poznatky a získané zkušenosti prospěšným způsobem využívat. Dochází k přeměně z nepozornosti a ukvapených závěrů k soudržnosti. (Čačka, 2000)
- **Myšlení:** dle psychologů je myšlení v pozdní adolescenci stadiem logických operací. Dospívající přemýšlí hypoteticky o možnostech, které nemusí mít reálný podklad. Jedinec si utváří řadu způsobů uvažování a z nich si vybírá, který způsob pro danou situaci využít. (Piaget, 1970; Langmeier a Krejčířová, 2006)

- **Paměť:** dospívající již upřednostňují logickou paměť, ale mechanická paměť je stále využívána i přes krátkodobý efekt. (Čačka, 2000)
- **Intelligence:** v průběhu této fáze se nejvíce rozvíjí intelektové nadání. Intelligence studentů ze středních škol nedosahuje úrovně dospělého jedince, z důvodu nedostatečného množství zkušeností a vědomostí. Je pro ně však typická vysoká intelektuální aktivita, která se projevuje jak v běžném životě, tak současně ve školním zařízení při vzdělávacím procesu. (Štefanovič a Greisinger, 1985)

Socializace je důležitá pro jedince vzhledem k tomu, že po dovršení období adolescence vstupuje jedinec do dospělosti. Platí v tomto případě úměra, že čím více je jedinec uznáván společností, tím se od něj očekává i odpovídající chování a zodpovědnost. V případě, že adolescent přestane být centrem vlastního zájmu a obrací se v aktivitách k druhým lidem, stává se dospělým. (Macek, 2003)

Faktory ovlivňující socializaci:

- **Normy chování:** normy a hodnoty si adolescenti vybírají sami a do budoucna k nim jsou loajální. Dospívající si nemusí chtít nic osvojit a dochází k opačné situaci, než již bylo popsáno. (Kelnarová a Matějková, 2010)
- **Emoce:** emoce a cit jsou v současné době veřejností zaměňovány. Vyjadřují určitým způsobem prožívání, často spjaté s tělesnými změnami. Reakce na podněty se projevuje především pláčem či smíchem, zčervenáním ve tvářích při rozpacích, ale také třeba zažívacími problémy. (Nakonečný, 2012)
- **Vztahy s vrstevníky:** k uspokojování nejrůznějších potřeb pomáhají vrstevníci. Emoční bezpečí se upevňuje za pomoci pevného a neměnného přátelství s osobou, která má podobné nebo stejné zájmy a hodnoty. Dospívající experimentují a hledají i v oblasti partnerských vztahů, ve většině případů si jedinci vybírají z řad svých vrstevníků. Poté dochází k prvnímu intimnějšímu sblížení a vyvrcholí prvním sexuálním stykem. (Kelnarová a Matějková, 2010)

- **Konflikty s rodinou:** konflikty mezi rodiči a dětmi jsou součástí každodenního života. Jedná se například o hádky ohledně neuklizeného pokoje, prací v domácnosti, nesplnění školních povinností, aj. Ke konfliktům nejčastěji dochází v období pozdní adolescence, postupně však konflikty mizí. (Atkinson, 2003)
- **Sexualita:** při postupném pohlavním zrání, sílí v jedinci sexuální potřeba a otázky spojené se sexem a sexualitou obecně. Bývá spojená s napětím, které je způsobeno různými faktory, mezi které může patřit například:
 - pohlavní vyzrállost,
 - nesoulad mezi biologickou a duševní pohlavní zralostí,
 - podmínkami společnosti a očekáváním okolí v utváření sexuálních vztahů,
 - nesoulad mezi okamžitými, případně dlouhodobými sexuálními potřebami a společensky přijatelnými normami. (Kern, 2000)

2 Vztahy v dospívání

Jedinci v tomto období zažívají mnoho vztahů. Je to vztah k sobě samotnému, vztahy k ostatním, ať už se jedná o rodinu nebo skupinu vrstevníků. Prožívají vztahy romantické nebo partnerské. V průběhu jednotlivých fází života se mění potřeby, formy a možnosti navazovat přátelství. Doba dospívání je období, při kterém probíhá přátelství mladých jedinců stejného pohlaví nejsilněji. Nastávají změny vztahů a postojů k sobě samému, i celému okolí. Období adolescence je citlivé pro nalezení vlastní identity. (Růžička, 2016)

2.1 Sebepojetí

Sebepojetí znamená poznání sama sebe, vnímání sama sebe a svůj vztah k sobě. Jedinec se sám hodnotí. Jedna z definic sebepojetí zní takto: *„sebepojetí představuje o sobě, to, jak jedinec vidí sám sebe; zdůrazněna poznávací složka, na rozdíl od sebeúcty má hodnotící a popisnou dimenzi, zahrnuje i kognitivní mapy; označováno též jako „integrující gyroskop osobnosti“; jeho součástí je sebedůvěra“*. (Růžička, 2016)

Sebepojetí je charakterizováno třemi aspekty:

- Kognitivním - sebepojetí a jeho struktury,
- afektivním - emoční vztah k sobě samému, tzn. sebehodnocení,
- konativním - vyjadřující skutečnost, že sebepojetí má podněcující funkce a uplatňuje se v seberegulaci chování.

Adolescent vnímá sebe samého jako tvůrce různých rolí ve všech možných situacích a prožívá v podvědomí zmatek spojený s velkou škálou rolí. Dochází ke změně a prohlubování myšlení o sobě samém, o své minulosti, přítomnosti a převážně o své budoucnosti. Dospívající na začátku období adolescence hodně přemýšlí sám nad sebou a více se porovnává s ostatními jedinci, dochází z jeho strany k zavrhování původních vzorů. Následkem toho si jedinec hledá vzory jiné a významnější. (Hartl a Hartlová, 2000, s. 524)

Význam partnerských vazeb se zvyšuje s postupným příchodem dospívání, roste potřeba soukromí, pomalu slábne vliv skupinové identity a odlišují se dívčí a chlapecké role. Dívky jsou více spolupracující, své sebepojetí stanovují více přes vztahy k lidem, odpovědnost a možnost starat se o druhé. Chlapci se stávají více soutěživí a dominantní.

2.2 Vztahy k ostatním

Ve světě dospívajících se na začátku vyskytují převážně rodiče, sourozenci, následně spolužáci a přátelé a později i partneři. S přibývajícím věkem se samozřejmě mění povaha interakce s okolím. Dospívající požaduje větší samostatnost a změnu přístupu. Odpoutává se od rodiny, rozšiřuje a navazuje nové vztahy, které mu nahrazují jistotu z rodiny. Dochází k přípravě adolescenta na následující emoční vztahy. (Růžička, 2016)

2.2.1 Vztahy s rodiči

Období dospívání zahrnuje potřebu uznání vlastní osoby ze strany rodičů a v neposlední řadě podporu od rodičů pro osobní nezávislost. Na sebedůvěru dospívajících má vliv vnímání rodičů.

Tento vliv je nejvíce znatelný na začátku adolescence, v etapě pubescence. Matka je v tomto směru důležitější než otec, u kterého se jeho vliv projevuje spíše na chlapce. Výzkumy prokázaly větší sebedůvěru dospívajících v případě, když jsou rodiče bráni jako ochotní a otevření, citově zaujatí. Pokud je matka vnímána jako emocionálně chladná, dochází k nižší sebedůvěře jedince. Dívky v rodině hůře překonávají hádky a konflikty a cítí se za ně v mnoha případech zodpovědné. Chlapci naopak vnímají kladné chvílky a prostředí uvnitř rodiny. Podněcuje to jejich pozitivní sebehodnocení a pocit osobní zainteresovanosti a výkonnosti. (Macek, P., a Lacinová, L., 2006)

Citová vazba s rodiči často ovlivňuje podobu vrstevnických vztahů. Při špatných vztazích mezi dospívajícími a rodiči můžeme pozorovat větší kvantitu, ne však kvalitu, vrstevnických vztahů. Jistota vazby k rodičům též ovlivňuje velikost důvěry dospívajících k nejlepším přátelům a jejich chování k nim, případnou budoucí podporu při problémech ze strany přátel. (Macek P.,2003)

2.2.2 Vztahy se sourozenci

Stejně staří sourozenci, kteří si jsou blízcí generačně, mají podobné potřeby, zájmy a názory. Aktivně se účastní na rodinné socializaci a vzájemně se ovlivňují. Dívky mají k sourozencům vztah bližší. Ale jsou také velice často zprostředkovatelem neshod s rodiči. Pro minimální rivalitu je vhodný věkový rozdíl mezi sourozenci nižší než rok či naopak čtyři roky a více. Vzhledem k podpoře rodičů se předpokládá, že vnímají svoji pozici nejhůře prostřední sourozenci. (Macek P.,2003)

Zjednodušeně se může říci, že starší sourozenec bývá obvykle obdivovaným vzorem. Jedinec se nechá někdy více ovlivnit sourozencem než rodičem. Naproti tomu mladší sourozenci bývají dospívajícími vnímáni jako jakýsi obtížný prvek. (Macek P.,2003)

2.2.3 Vrstevnické skupiny

V období pubescence a nejvíce adolescence, prudce stoupá význam vztahů s vrstevníky, a to převážně na úkor dosud důležitějších vztahů s rodiči. Klesá rodičovský vliv a roste význam vrstevnické skupiny, která se stává pro dospívajícího jeho novým vzorem. Cesta k odpoutání se od rodičů vede přes zvýšenou vazbu s vrstevníky.

Skupinou vrstevníků je například: školní třída, ale i parta vytvořená kolem zájmů dospívajícího. Kvůli skupině a jejich názoru, pubescent raději riskuje i dost vážný konflikt s rodiči a učiteli. Zvláště tam, kde v rodině chybí solidní citové zázemí podléhá pubescent vrstevníkům až nebezpečně. Snaží se být za každou cenu populární nebo aspoň nevybočovat. (Říčan, P., 2006)

Skupina vrstevníků si navzájem dodává pocit rovnoprávnosti, uvolnění, volnou výměnu názorů, vzájemné pochopení atd. Na začátku jsou skupinky tvořeny jedinci stejného pohlaví. Postupem času jde o větší smíšené skupinky směřující ke společné zábavě. Větší skupiny pak bývají rozdrobeny na menší smíšené části. Dochází tak k hlubšímu vzájemnému poznávání. Členové skupiny mezi sebou navozují první kontakty a lásky. (Macek P.,2003)

Od ostatní společnosti se skupinová podkultura odlišuje vnějšími znaky (je to například chování, česání, oblékání, způsob existence). Součástí jsou též specifické komunikační vzorce (např: slovník, hlučnost, gestikulace). (Macek P.,2003)

2.2.4 Přátelské vztahy

Během dospívání pubescent začíná toužit po věrném kamarádovi, se kterým by si rozuměl. Pokud ho získá, tráví pak spolu hodně času až dospělí si říkají, co si ti dva povídají. Takové důvěrné přátelství může vydržet řadu let, dokonce celý život. Kromě toho, že má velkou hodnotu samo o sobě, je cenné i jako příprava pro mileneckou a partnerskou důvěrnost. Dívky mají vztahy bližší a důvěrnější než chlapci, kteří naopak mívají přátelství spíš kolektivní. U dívek je důležité vzájemné sdílení pocitů a svěřování se. Velmi málo se objevuje blízké přátelství mezi chlapcem a dívkou, kdy ten, kdo svěřuje své důvěrnosti je většinou chlapec. Významné takové přátelství může být pro ty, kteří mají sourozence jen stejného pohlaví. (Macek P.,2003)

2.2.5 Romantické a partnerské vztahy

Romantickým vztahem se většinou rozumí milostný vztah dvou lidí v počátku, se znaky zamilovanosti a romantičnosti, ať už jde vztah delšího nebo kratšího trvání. První fázi po seznámení obvykle označujeme jako „chození“, anglicky „dating“. Partneři se navzájem poznávají jen na společných schůzkách nebo při činnostech pro oba partnery převážně zajímavých. Již v průběhu této fáze dochází obvykle k intimnímu sblížení a sexuálnímu vztahu. Pro milostné vztahy jsou pak v anglickém jazyce termíny „romantic relationship“ či „love relationship“. (Macek, P., a Lacinová, L., 2006)

Romantické vztahy především ty prvotní, se vyznačují tím, že partneři spolu tráví značnou část svého volného času a sdílejí spolu i různé aktivity, koníčky. Zřejmým základem je i fyzická přitažlivost. Pokud je vztah ukončen a následuje vztah nový, dospívající má nového partnera, pak se zkušenost z předchozího vztahu může promítat do vztahu následného. Zkušenosti získané během předchozích vztahů mohou být jak kladné, tak i záporné. Jedinec pak vstupuje (po špatné zkušenosti) do nového vztahu s obavami. V některých případech si vytváří podle svých zkušeností i představy o chování budoucího partnera. V romantickém vztahu se jedinec setkává se specifiky, jakými je například sexuální chování, nevěra, rozchod. (Macek, P., a Lacinová, L., 2006)

3. Partnerské vztahy

Adolescenti postupem času dospívají k partnerským vztahům, které zahrnují i sexualitu. Jedná se však o vztahy převážně krátkodobé, dospívající zatím stále nedozrál k trvalému partnerskému vztahu, který je spojen se zodpovědností.

Partnerské či romantické vztahy v období dospívání zahrnují velké spektrum projevů a chování adolescentů, které může obsahovat např.: fantazijní představy, tak mezilidské vztahy kratšího i delšího charakteru. Vztahy mohou nabývat různých forem od podoby blízkého přátelství až po partnerský vztah. (Lacinová, 2008)

C. Leaperová a K. J. Andersonová (1997) uvádějí, že adolescenti velmi často vyjadřují nejistotu, jestli je jejich vztah brán pouze jako bližší heterosexuální přátelství nebo jako partnerský vztah.

3.1 Fáze partnerských vztahů

U dospívajících prochází partnerský vztah určitými fázemi:

- Fáze zamilovanosti
- Fáze skutečného vztahu

Ve fázi zamilovanosti se projevuje citový vztah k danému jedinci, který je idealizován a vzniká potřeba o jeho opěťování. Zamilovanost je vyvolávána různými znaky či projevy jedince opačného pohlaví. Hrají zde roli ideály daného adolescenta a jeho osobní preference, tj. co ho přitahuje a co se mu líbí. Velmi často si adolescent jedince své zamilovanosti, spojuje se svými přáními a představami. Fáze zamilovanosti je často záležitost jedince a jeho vlastních prožitků, které se zaměřují na milovaný objekt. (Vágnerová, 1999)

Ve fázi skutečného vztahu spolu dva jedinci navážou vztah ve formě společného prožívání života. Začínají se více do hloubky poznávat a sdílí spolu určité, obyčejné i nové zkušenosti. Tento vztah u adolescentů uspokojuje potřebu citové vazby. Je jednou z možností emočního zázemí a zdrojem jistoty. Také může uspokojovat i potřebu seberealizace, jedinec si potvrzuje vlastní kvality a dosahuje sociální prestiže. Obecně se dá říci, že žádoucí partner potvrzuje jejich vlastní atraktivitu a tím i sebejistotu. Nejistá a nevyrovnaná osoba může mít opakovanou potřebu získávat atraktivního partnera. Může se však stát, že jedinec se zvýšenou nejistotou nepřímou lpí na prvním partnerovi. Jedním z dalších projevů je potřeba neustálého ujišťování a potvrzování věčné lásky a totální věrnosti. V případě těchto okolností se partnerský vztah stává prostředkem k dosažení zcela jiného cíle.

3.2 Zkušenosti adolescentů v oblasti partnerských vztahů

Lacinové v roce 2008 provedla výzkum zaměřený na představy a postoje patnáctiletých adolescentů k romantickým vztahům, tento výzkum byl prováděn na 106 respondentech. Vybrané výsledky provedeného výzkumu jsou uvedeny v následujících tabulkách č. 1 až 4. (Lacinová,2008)

Tabulka 1: Zkušenosti patnáctiletých adolescentů s partnerskými vztahy

zkušenost s romantickým vztahem (%)	celkem	chlapci	dívky
aktuální vztah	18,1	16	20,5
vztah v minulosti	52,1	52	52,3
nemá zkušenost se vztahem	29,8	32	27,3
trvání vztahu (v týdnech)	M	SD	medián
aktuální	10,2	9,5	8
minulý	8,4	10,2	5

Tabulka 2: Kategorie reprezentací respondentů o partnerském vztahu

pořadí	název kategorie	%
1.	obecná vyjádření	72,6
2.	afiliace	54,7
3.	citová vazba	45,3
4.	závazek	13,2
5.	fyzický kontakt	7,5
6.	nezařaditelné	3,8
7.	nevím	2,8

Tabulka 3: Výhody partnerského vztahu z pohledu respondentů

pořadí	název kategorie	%
1.	mít někoho blízkého	67,0
2.	pozitivní emoce	35,8
3.	obecná vyjádření	30,2
4.	společný čas	7,5
5.	nové zkušenosti	6,6
6.	nezařaditelné	5,7
7.	nevím	4,7
8.	vylepšení aktuálního stavu	3,8
9.	společná budoucnost	2,8
10.	fyzický kontakt	2,8
11.	nic	1,9

Tabulka 4: Nevýhody partnerského vztahu z pohledu respondentů

pořadí	název kategorie	%
1.	partnerské problémy	45,3
2.	omezení	36,8
3.	rozchody a jejich negativní konsekvence	15,1
4.	nic	10,4
5.	nevím	8,5
6.	negativní odezva okolí	4,7
7.	nezařaditelné	3,8

3.3 Preference vlastností partnera

Dosud byl v předešlé teoretické části řešen partnerský vztah v obecné rovině, tedy o partnerských vztazích „s někým“. K hlubšímu poznání mladých a dospívajících lidí o svém ideálním partnerovi, budou představeny výsledky průzkumu, který se zaměřoval na stanovení preferencí partnerových vlastností. Jedná se o průzkum, který byl uskutečněn v roce 1997 na vzorku 1294 respondentů mladých lidí. Složení těchto respondentů tvořilo přibližně 50 % mužů a 50 % žen ve věku od 18 do 30 let. Bylo stanoveno 15 vlastností a respondenti měli za povinnost přidělit bodovou hodnotu od 1 do 5. Číslo 1 bylo dáváno vlastnostem, které partner nemusí mít a pod číslem 5 vlastnost, kterou partner musí určitě mít. Výsledky jsou znázorněny v tabulce č. 5. (Fialová, 2000)

Tabulka 5: Hodnocení důležitosti vlastností partnera

Vlastnost	Žena	Vlastnost	Muž
Dobrý vztah k dětem	4,28	Dobrý vztah k dětem	4,2
Zodpovědnost a poctivost	4,22	Zodpovědnost a poctivost	4,09
Smysl pro rodinný život	4,18	Smysl pro rodinný život	4,08
Tolerantnost	4,1	Tolerantnost	4,06
Inteligence	3,94	Inteligence	3,84
Dobré vychování	3,93	Dobré vychování	3,83
Rozhodnost	3,75	Přizpůsobivost	3,7
Přizpůsobivost	3,68	Hezký vzhled a pěkné vystupování	3,67
Dobré finanční a hmotné zázemí	3,57	Rozhodnost	3,5
Úspěšnost v zaměstnání	3,5	Úspěšnost v zaměstnání	3,27
Ctižádostivost	3,39	Osobitost, nekonvenčnost	3,18
Hezký vzhled a pěkné vystupování	3,38	Ctižádostivost	3,17
Osobitost, nekonvenčnost	3,3	Dobré finanční a hmotné zázemí	3,14
Sportovní založení	2,82	Sportovní založení	2,88
Vysokoškolské vzdělání	2,5	Vysokoškolské vzdělání	2,2

Ve sloupcích „žena“, „muž“ jsou uvedeny průměrné hodnoty, které muži a ženy přidělovali k jednotlivým vlastnostem. Z průzkumu bylo stanoveno, že muži i ženy preferují u svého partnera dobrý vztah k dětem, zodpovědnost a poctivost, tolerantnost, inteligenci, smysl pro rodinný život a dobré chování. Uvedené vlastnosti uzavírají jako ty méně podstatné sportovní založení a vysokoškolské vzdělání.

3.4 Láska jako vývoj vztahu

W. J. Adams (1987) (in Harašová 2007, s. 61) popsal vývoj lásky jako vývoj vztahu v pěti stádiích. Všechna tato stádia jsou dále rozepsána.

Stádia nazval:

- cizinci - první kontakt
- známí – spojovací článek
- přátelství - připoutání
- intimní přátelství - spojenectví
- manželství - nerozlučný svazek

I. stádium

Vznik vztahu vzniká z nespočetného množství náhod v každodenním životě spojenými s cestováním, zájmovými aktivitami nebo společenskými událostmi. Lidé se potkávají jako dva neznámí lidé, kteří o svém vnitřním světě vědí jen velmi málo.

II. stádium

V případě, že předchozí setkání bylo příjemné, vzniká touha setkat se znovu, dochází k prvnímu pozvání na setkání, které by mělo vycházet ze strany muže. Následované dalšími schůzkami.

III. stádium

Během setkání se mění obsah verbální i neverbální komunikace. Rozhovory narůstají na hloubce a intimnosti. Dochází ke vzájemnému poznávání partnerů, kteří k sobě získávají úctu a respekt.

IV. stádium

Směřování vývoje vztahu je dáno ukazatelem začleňování druhého jedince do svých plánů do budoucnosti. Partneři o sobě navzájem více vědí a jsou spojeny poutem přátelství, vzájemné důvěry. Pokud z různých důvodů partneři nepřekročí hranici intimity a nestanou

se milenci, mohou i po rozchodu zůstat přáteli na celý život. Intimní sblížení přináší nový druh důvěry mezi partnery.

V. stádium

Jedná se o manželství, které je založeno na intimním partnerství, vzájemném poznání, přizpůsobování se a společném rozvíjení se obou jedinců i vztahu. (Harašová 2007)

3.5 Typy soužití

Partnerským vztahem je chápáno soužití dvou osob. Partnerské vztahy jsou součástí života každého člověka, ale velmi často s nimi také souvisí rozchody či rozvody. Dnešní společnost za partnerství považuje nejen manželství a registrované partnerství, ale také nesezdané soužití. (Jandourek, 2008)

Každý tento typ soužití, uvedený výše, je právem upraven odlišně, ale pro všechny je důležité rodinné právo. To je nyní obsaženo v občanském zákoníku a upravuje především práva a povinnosti mezi manželi navzájem, mezi rodiči a dětmi a mezi dětmi a osobami, které jim rodiče nahrazují, nebo jejich funkci nějakým způsobem doplňují. (Nový občanský zákoník)

3.5.1 Manželství

Manželství se chápe jako právní a společenská forma soužití muže a ženy. Forma tohoto soužití se neustále mění, stejně jako vzájemná práva a povinnosti mužů a žen v tomto svazku nebo jejich práva a povinnosti k dětem. Hlavním cílem manželství však vždy bylo založit rodinu, vychovat děti a upravit majetkové vztahy mezi mužem a ženou a mezi rodiči a dětmi. Manželství vzniká zcela svobodným a úplným souhlasným projevem vůle snoubenců, kteří spolu vstupují do manželství. Snoubenci si vybírají mezi občanským a církevním sňatkem. (Francová, Dvořáková, Závodská, 2018)

Podle vnitřního systému fungování manželství je rozlišováno:

- Tradiční manželství s dominantním postavením muže,
- moderní manželství s rovnocenným postavením partnerů,
- polootevřené manželství s možností věnování více času svým přátelům a koníčkům, ovšem se zachováním věrnosti,
- otevřené manželství s možností polygamie. (Novák, Hargašová, 2007)

3.5.2 Nesezdané partnerství

Pojem nesezdané partnerství se také nazývá v praktickém životě jako manželství na zkoušku, život na hromádce, život na psí knížku apod. Pro osoby žijící v tomto partnerství se často používá značení jako druh a družka. Tyto pojmy však nejsou v žádném právním řádu definovány. Nesezdané partnerství je vlastně soužití dvou lidí, kteří společně sdílí domácnost a vyživovací povinnosti jednoho či druhého, jsou projevem jejich svobodné vůle. V tom je hlavní rozdíl od manželství či registrovaného partnerství. V posledních letech se počet nesezdaných párů v České republice zvyšuje. Důvodů, proč lidé chtějí žít v nesezdaném partnerství je mnoho. Například vyzkoušení společného soužití, zdánlivá svoboda a volnost atd. (Bartušková)

3.5.3 Registrované partnerství

V České republice v roce 2006 byl tento pojem zaveden zákonem o registrovaném partnerství. Je však na něj brán zřetel také jinými zákony, jako je například občanský zákoník. Registrované partnerství není možné uzavřít ve všech zemích a tam, kde lze uzavřít, se vždy liší práva a povinnosti partnerů. V některých státech je partnerům stejného pohlaví také umožněna adopce dětí. V České republice to však stále zatím není možné. Vyhrazený názor na adopci dětí má profesorka Lenka Šulová, která adopci registrovaným partnerům výhradně nedoporučuje. V některých zemích je také umožněno uzavřít registrované partnerství párům opačného pohlaví. Takový to svazek představuje jakousi méně závaznou formu manželství, která nabízí partnerům, kteří sňatek uzavřít z různých důvodů nechtějí, alespoň částečný právní rámec jejich společného soužití. V České republice představuje registrované partnerství stálé soužití dvou žen či dvou mužů. (Šlehofer)

Tyto svazky mohou uzavřít všichni občané, pokud splňují tyto podmínky:

- Přinejmenším jeden z partnerů je státním občanem ČR,
- osoby, které chtějí uzavřít svazek, nejsou v přímém příbuzenském vztahu,
- dovršili věku 18 let,
- jsou plně svéprávní.

3.6 Rozpad vztahu

Data ze statistik a sociologické výzkumy i zkušenosti lidí dokazují, že dochází k velkému množství rozpadů vztahů. To podněcuje psychology a sociology vyhledávat pravidla a obecné jevy rozpadů vztahů. Jak ukazují statistiky, je velmi často příčina ukončení vztahu nejasná. Partneri sami neví a nejsou schopni říci důvody, které vedou k rozkladu jejich vztahu. Může to být odcizení partnerů, různé aktivity, které narušují společné soužití nebo druhého partnera výrazně omezují. Dále sem patří pocity, že si už více vzájemně nerozumí a mnoho dalších důvodů.

3.6.1 Rozchod

Rozchod a jeho průběh může být nepříjemný a bolestivý. To, co ze začátku může jevit jako dobré řešení, jenž pomůže od případných hádek a neshod, se po delším časovém intervalu může jevit zcela opačně. I u rozchodů totiž velmi často dochází k rozdělení společných financí, nemovitostí nebo případných dluhů a velmi často jsou řešeny spory o svěření dítěte do péče jednoho z rodičů nebo o formu střídavé péče. Pokud partneři do vztahu hodně investovali, je rozchod bolestný a emocionálně více vypjatý.

Varovné signály označené jako sociální separace se objevují ještě dříve, než dojde k úplnému fyzickému odloučení partnerů, tedy rozchodu. Mezi tyto signály může patřit to, že jeden z partnerů urputně hledá nový životní styl, zvyšuje se zájem o nové koníčky, vznikají nová přátelství a partner se pohybuje v prostředí, které je druhému partnerovi zcela cizí. Postupně dochází k tomu, že mizí vzájemné svěřování, naslouchání i důvěrnosti a v neposlední řadě se přechází na vedlejší milenecké vztahy. (Giddens, 1999)

3.6.2 Rozvod

Ve statistikách Českého statistického úřadu se uvádějí jako příčiny rozvodů například: nevěra, neuvážený sňatek, přehnaná konzumace alkoholu, dále také lhostejnost o rodinu a odstěhování se od rodiny. Ve výjimečných případech se uvádí jako příčina rozvodu také sexuální neshoda a zdravotní důvody. (Český statistický úřad)

Bohužel mají rozvody spíše negativní dopady nežli pozitivní. Zejména pokud jde o péči o dítě. Nepříznivý dopad rozvodů se může projevit chudobou, ale odráží se zde i duševní pohoda jedinců, který ovlivňuje také budoucí partnerské vztahy zainteresovaných osob, může však dojít i ke zvýšené kriminalitě. Jak ve své přednášce uvádí, Kane (2001).

4. Sexualita

Jedná se o celoživotní pohled na lidský život. Sexualita zahrnuje sex, pohlavní identitu, roli, erotismus, sexuální orientaci, rozkoš, intimitu a v neposlední řadě zahrnuje reprodukci. V myšlenkách, fantaziích, touhách, přesvědčeních, postojích, hodnotách, v chování, činnostech, rolích a vztazích v těchto všech úrovních je sexualita prožívána. Avšak všechen tento rozsah nemusí být u každého jedince prožívaný či vyjadřovaný. Je ovlivňována těmito faktory: biologickou a psychologickou interakcí, sociálními, ekonomickými, politickými, kulturními, etickými, právními, historickými, náboženskými a duchovními aspekty. (Weiss, 2008)

Sexualita je v dnešní době velice často rozebírané téma ze strany psychologů, rodičů i škol. Sexualita se dělí na tři hlavní skupiny, mezi které patří orientace, identifikace a chování.

4.1 Sexuální orientace

Orientace označuje metodu, jakým subjekt dosahuje sexuálního uspokojení. Sem se řadí předměty, k nimž jedinec sexuálně tíhne a zároveň ho vzrušují. Obvyklé uvažování obyvatelstva se ohraničuje pouze na určení, zda daného člověka sexuálně přitahuje muž či žena. Následně dochází k rozvoji vztahu a zamilovanosti až po bližší spoluzítí. (Kolektiv autorů, 2014)

Tzv. sebepojetí je sexuální identifikace, tedy pocit vlastního přijetí pohlaví a sexuální orientace. Jedná se převážně o pocitovou rovinu, kdy se jedinec cítí jako muž či jako žena. K tomuto popsanému uvědomění si vlastní identifikace dochází při prvním sexuálním sblížení převážně v období pozdní adolescence. Společenské genderové obvyklosti se ukazují u jedince již od jeho raného věku, jde o role chlapce či dívky, které ovlivňují proces kognitivního a sociálního učení. Ve společnosti při kontaktu, setkávání a poznávání vzniká pohled jedince sám na sebe. Jedinec přebírá různé sociální role. V poznávací rovině se vytváří poznatky, informace a zkušenosti. Dochází k tomu v blízkém okolí a v celém stávajícím reálném nebo virtuálním světě. (Weiss, 2008)

Sexuální chování je zjevná součást sexuality, díky níž rozpoznáváme aktivity člověka. Někteří jedinci však mohou své sexuální chování v určitých situacích ovládat, a právě z tohoto důvodu si klademe otázky ohledně opravdové sexuální orientace, protože může docházet k maskování způsobené chováním jedince. V návaznosti na očekávání okolí, tradic a náboženských dogmat. (Pondělíčková-Mašlová a Raboch, 2005)

Na rozdíl od sexuálního chování nelze sexuální identifikaci a orientaci úmyslně ovlivnit, protože jsou podmíněny vrozenými faktory. Důležitý vliv má způsob výchovy a získání sexuálních zkušeností může projevy vrozených vloh zeslabit nebo naopak povzbudit, ale není možné je žádnou metodou odstranit. Výchova v homofobním prostředí ovlivní chování člověka, má vliv i na jeho sebeobraz, ale vrozenou orientaci a ztotožňování nezmění. (Weiss, 2008; Kolektiv autorů, 2014)

4.2 Sexuální deviace

Pojem sexuální parafilie zahrnuje všechny jakostní proměny v sexuální motivaci člověka. Jedná se o odvrácení od standardních činností objektu, které je jádrem vzrušení a uspokojení. Lze také říci, že se týká odlišností v sexuální identifikaci, orientaci, chování, prožívání emocí a v neposlední řadě v reakcích na sexuální podněty. Odborníci na deviaci nepohlíží jako na nevhodné chování, ale jednájí s ní ve významu jisté odlišnosti.

Sexuální orientace má několik typů, které se z medicínského pohledu označují za sexuální parafilie nebo deviace. Většinové postavení v orientaci je nesporně heterosexuality, která je v dnešní době porovnávací normou pro odlišné menšinové sexuální orientace. (Zvěřina, 2012)

Členění základních sexuálních orientací:

- Podle světových i tuzemských statistik má heterosexuální orientace většinovou převahu. Znamená to, že člověk s touto orientací určuje sám sebe jako heterosexuála. Zamilovává se a je sexuálně přitahován osobou, která má opačné pohlaví (Weiss a Zvěřina, 2001).
- Jedinec, který je přitahován stejným pohlavím, a poddává se lásce stejného pohlaví má homosexuální orientaci. V lidské populaci se vyskytují homosexuálové jak na straně mužů, tak na straně žen. Velice obtížně lze určit přesné zastoupení této orientace ve světě, a to z několika důvodů. Mezi hlavní důvody patří fakt, že se velice špatně vytváří zkoumaný vzorek, dále jde o neochotu a strach ze strany respondentů a v neposlední řadě je obtížné rozdělit komponenty orientace, identifikace a chování. Do běžně používaných pojmenování se zařazují slova pro homosexuálního muže jako je „gay“ a pro homosexuálně orientovanou ženu oslovení „lesba“. (Procházka, 2002)

- Bisexuální orientace je pojem, který označuje jedince se sexuální náklonností k oběma pohlavím. Někteří jedinci zastávají názor, že bisexualita je sexuální orientace, která se vymezuje jako stav celoživotní, neměnný, trvalý a člověkem nezvolený. Další lidé chápou bisexualitu jako dočasnou fázi při objasnění vlastní orientace, ale jinými je vnímána jako ochrana před homosexualitou. (Capponi a kol., 1994)
- Intersexuální orientace se projevuje tím, že jedinec nemá pocit náležitosti k mužskému ani ženskému pohlaví a neuvědomuje si, které pohlaví ho přitahuje. Intersexuál je lékařský pojem, vymezující jedince, kteří nejsou pohlavně vyhranění a současně se u nich nachází mužské i ženské pohlavní znaky. Sociologie pod tímto termínem vidí člověka, který si upravuje svůj zevnějšek, převléká se a mění své chování tak, aby okolí nepoznalo, jestli se jedná o ženu či muže. (Chmelík a kol., 2003)
- Inverzní sexuální orientace neboli tzv. transsexuální orientace je stav, kdy dochází k tomu, že se muž identifikuje s ženskou identitou a žena naopak s mužskou identitou. Psychické a fyzické pohlaví je od sebe zcela odlišné. Lze tedy říci, že tito lidé berou sami sebe jako jedince s opačným pohlavím. Mezi jejich projevy patří i vystupování v roli, která je vysněná, tedy muž v ženském těle a opačně. Dále pak odpor k vlastnímu přirození a obsese pro chirurgické zákroky. (Pondělíčková-Mašlová a Raboch, 2005; Zvěřina, 2012)

4.3 Sexualita u studentů středních škol

V období pozdní adolescence vrcholí touha mít partnerský vztah, trávit s partnerem volný čas a pohlavně se s ním sblížit. Partnerský vztah se stává důležitou součástí života. Před samotným pohlavním stykem, jedinec i pár experimentuje s různými způsoby uspokojení.

Autoerotika je pojem, který vyjadřuje zájem o své tělo. Jedná se o záměrné zacházení s částmi těla za účelem uspokojit vlastní sexuální potřebu. Mezi nejběžnější projevy autoerotiky patří tzv. masturbace, při které má jedinec příjemné a libé pocity. Při masturbaci dochází k uvolnění duševnímu i tělesnému. (Weiss, 2008)

Heterosexuální erotika a touha po jejím zkoumání začíná být u jedinců rozvíjena již v rané adolescenci. K prvotním pokusům o heterosexuální kontakt vede přitažlivost mezi jedinci a náznaky biologicky podmíněného vzrušení, tento průběh se rozděluje do určitých fází. Začíná se tím, že se pár drží za ruce, následným líbáním a francouzskými

polibky. Následuje mazlení, nejdříve tzv. neckingem a následně tzv. pettingem. Poslední fází je orální sex a vše se zakončí pohlavním stykem. (Růžička, 2016)

Do fáze tzv. pettingu dospějí často jedinci již v rané adolescenci, mnohdy však prožívají i dvě konečné fáze. Zásadním přelomem v životě adolescentního středoškoláka je první sexuální zkušenost vyústěná pohlavním stykem. Její význam spočívá jak v rovině biologické, tak psychosociální. Jedná se o zážitek vyjadřující jasnou hranici mezi dětstvím do dospělosti. Adolescenti chápou pohlavní styk jako důkaz vyrovnání se s dospělými. Z jaké sociální vrstvy jedinec pochází má vliv na počátek sexuálního života. (Růžička, 2016)

Terčem posměchu ve skupině adolescentů se občas stane sexuálně nezkušená osoba. Adresát výsměchu může reagovat tím, že vyvolá reakci v podobě zvýšené motivace vyrovnat se ostatním jedincům ve skupině a získat tím potřebnou sociální normu v kolektivu. Velice často nastávají případy, že nezkušený jedinec úmyslně lže a všem sděluje, čeho ve svých smyšlených situacích dosáhl. (Vágnerová, 2012)

Pozdní adolescence je chápána jako polygamní období sexuálního vývoje. V tomto období se objevuje snaha zkoušet nové věci, kde výsledkem je získání zkušeností s několika různými partnery, ale také dochází k lepšímu sebepoznání. Vztahy v této fázi nejsou nijak vážné a zavazující. (Macek a Lacinová, 2012)

Adolescenti odlišují partnerské vztahy podle jejich obsahu. Zda se jedná pouze o erotickou stránku či zde hraje významnou roli láska. Odlišují tedy, zda se jedná o sexuální uspokojení mnohdy jednorázového charakteru nebo o tzv. chození, dlouhodobý partnerský vztah. Přijímají obě tyto možnosti, ale nemají pro ně stejnou hodnotu. Cení si více romantického vztahu, a to z důvodu, že je komplexní, týká se pouze dvou lidí a dochází při něm k uspokojení hned několika potřeb současně. (Říčan, 2006; Macek, 2003)

5. Sexuální výchova ve škole a výchova k partnerství a rodičovství

Šilerová ve své knize s názvem *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě* uvádí, že: „*Stejně jako rodiče a rodina, tak i škola, základní, střední a již i mateřská, má v oblasti sexuální výchovy velký význam a nezastupitelnou roli a detailní informace o sexualitě a jejich systematické předávání dětem a dospívajícím jsou součástí školního vzdělávání.*“

V současné době je velmi obtížné říci, co rodiče od školy očekávají. Ve školní sexuální výchově je obsahem převážně předávání základních, zejména biologicky orientovaných informací o pohlavním dospívání, početí, porodu, těhotenství, mateřství, o nechtěném otěhotnění, ale i ochraně proti němu nebo o prevenci pohlavně přenosných chorob. Dle mého názoru je otázkám týkajících se partnerských vztahů, hodnot, formování postojů či vytváření vlastního názoru v současné době věnováno méně času, než by si dané téma zasloužilo. Velmi malý prostor či žádný je věnován rovněž problematičtější otázkám, jako je například problematika onanie, homosexuality, potratů nebo prvních sexuálních zkušeností.

5.1 Sexuální výchova ve škole

V různých formách probíhá sexuální výchova prakticky neustále a stává se součástí mnohdy i neformálních postupů učitelů, rodičů a vychovatelů. Je těžké přesně definovat sexuální výchovu, protože každý z autorů odborných knih ji definuje jinak. Dle Vladimíra Täubnera je sexuální výchova definována jako formativní činnost vychovatele je záměrná a cílevědomá vůči vychovávanému a stává se součástí výchovy, přesněji řečeno mravní výchovy. Je koncipována jako složka rozvíjející pozitivní lidské city a vztahy mezi lidmi. „*Cílem sexuální výchovy je získávání přiměřených poznatků z oblasti lidské sexuality, partnerských vztahů před manželstvím, v průběhu manželství a rodičovství, získání správných společenských a emocionálních postojů k sexualitě a v nejširším slova smyslu ke všemu, co se sexualitou souvisí.*“ (Täubner, 1996)

V sexuální výchově sehrává specifickou a neodmyslitelnou úlohu děti a mládeže škola. Na českých školách sexuální výchova není uzavřena v jednom z vyučovaných bloků, ale je rozptýlena mezi nejrůznější předměty. Například se jedná o předměty přírodopis, občanskou nebo rodinnou výchovu. Sexuální výchova jako zcela samostatný předmět není zpravidla na našich školách vyučována. Jednotlivé poznatky této problematiky a výchovy jsou tedy rozloženy do výše jmenovaných předmětů nejčastěji podle toho, čeho se prioritně

týkají. Biologické aspekty pohlavního dospívání jsou zařazeny do přírodopisného vyučování, otázky týkající se partnerských a rodičovských vztahů se probírají v tak zvané občanské nebo rodinné výchově. Ostatní poznatky a témata mohou být vynechávány nebo zařazovány podle variability konkrétních osnov, o tom však rozhoduje sám vyučující.

Některé školy mají snahu výuku obohacovat a zpestřovat, proto ji občas doplňují besedami či přednáškami s psychologem, lékařem nebo jinými specialisty. Na některých školách se nabízí speciální kroužky či programy s aktivními způsoby výuky, kde žáci prostřednictvím nejrůznějších cvičení, her, filmů získávají nejen potřebné informace, ale rozvíjejí tak i své názory a postoje týkající se této oblasti. (Täubner, 1996)

Pro výuku sexuální výchovy se v odborné literatuře uvádí nejrůznější a nejrozmanitější moderní návrhy a propracované koncepce, které mohou sloužit učitelům k výuce a inspirovat je, jak tuto problematiku vyučovat. Vhodnými již zmiňovanými metodickými pomůckami pro vyučování sexuální výchovy na základních i středních školách mohou být následující publikace:

- Šulová, L. Jak učit výchovu k manželství a rodičovství? 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. 112 s. ISBN 80-7169-218-2.
- Fenwick, E. – Walter, R. Sexuální výchova: průvodce citovým a tělesným dozríváním. 1. vyd. Praha: Cesty, 1996. 92 s. ISBN 80-7181-022-3.
- Trojan, O. O čápech, vránách a dětech. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 158 s. ISBN 80-7169-821-0.

Kvůli inovativním krokům v českém školství vznikl nový dokument, tzv. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který se stal východiskem pro tvorbu školních vzdělávacích programů, podle nichž se nyní sestavuje vzdělávání na jednotlivých typech škol. Tvorbu programu usnadňuje tzv. Manuál pro tvorbu vzdělávacích programů v základním vzdělávání. Tento dokument seznamuje s postupem tvorby ŠVP a uvádí způsoby zpracování jednotlivých částí ŠVP s konkrétními příklady výuky.

Vladimír Täubner udává obsah sexuální výchovy do tří základních oblastí, jedná se o:

- Oblast informativně poznávací,
- oblast emotivně postojová,
- oblast dovedností, návyků a chování.

„Základní smysl celé sexuální výchovy není jen ve zprostředkování určitého množství informací danými osnovami, ale především ve výchově dovedností, návyků a chování, které jsou založeny na těchto informacích.“

V monografii Vladimíra Täubnera „*Metodika sexuální výchovy*“ jsou uvedeny Učitelství novinky z roku 1995, Kde se nachází rozpracování tematických celků obsahu sexuální výchovy podle věkových kategorií. Autory projektu jsou Jiří Mellan a Antonín Brzek, kteří se inspirovali americkým projektem, který má název Guidelines for Comprehensive Sexuality Education. Tento projekt byl jimi upraven pro české školní prostředí. Okruhy v něm obsažené však nejsou závazné, jsou spíše takovou nabídkou pro učitele sexuální výchovy, z nichž si mohou vybírat a jimiž se mohou inspirovat po celou dobu povinné školní docházky. (Täubner, 1996)

Zde jsou uvedeny teze, které jsou zpracovány do šesti průřezových témat dle Rámcového vzdělávacího programu:

1. Osobnostní a sociální výchova
2. Výchova demokratického občana
3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
4. Multikulturní výchova
5. Environmentální výchova
6. Mediální výchova

Na základních školách se dle RVP vyučuje předmět výchova ke zdraví, který zahrnuje základy rodinné a sexuální výchovy, dále se zde vyučuje předmět rodinná výchova. Předmět výchova ke zdraví je zařazena od 4. do 5. ročníku základní školy, zatím co rodinná výchova, kde je tématem sexuální výchova probíhá od 6. do 9. ročníku základní školy.

Na středních školách se dle RVP vyučuje předmět nazvaný Péče o zdraví zahrnuje učivo jako je například: činitele ovlivňující zdraví, duševní zdraví a rozvoj osobnosti; odpovědnost za zdraví své i druhých, partnerské vztahy a lidská sexualita, prevence úrazů a nemocí, mediální obraz krásy lidského těla.

V České republice lze koncepci sexuální výchovy rozdělit do tří skupin, a to na takové, které zdůrazňují medicínský přístup, pedagogický či psychologický. Sexuální výchova má jistá pravidla, mezi nejdůležitější patří to, že žáci musí k vyučujícímu mít důvěru, dále, že výuka musí zohledňovat úroveň vyspělosti myšlení a inteligenci žáků. A v neposlední řadě, musí být předkládané téma pro žáky zajímavé. (Šulová a kol., 2011)

Experimentální část

6. Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum a jeho přínos spočívá v podrobném náhledu na chování a vývoj zkoumaného subjektu v prostředí, v němž se běžně nachází. Pomocí slova mluveného i psaného sledovatel získá od sledovaného respondenta informace potřebné ke zpracování výzkumu. Nejvíce se jako zdroj dat využívá rozhovor, pozorování a studium dokumentů. Jedním z typických příkladů kvalitativního výzkumu je případová studie. (Růžička, 2016)

Tato kapitola je praktickou částí mé bakalářské práce. Věnovala jsem se zde vlastnímu výzkumu dané problematice partnerských vztahů dospívajících. Jedná se o kvalitativní výzkum, který byl uskutečněn s pěti respondenty. Byly jim kladeny osobní otázky týkající se partnerských vztahů a jejich možné ovlivnění okolím, jako je například rodina, škola a přátelé. Předpokládaným cílem tohoto výzkumu je získání poznatků od respondentů, které mohou být použity pro navržení vhodného postupu k výuce. Povedou učitele k objasnění dané problematiky v oblasti porozumění partnerských vztahů s ohledem na věk a zralost studentů.

Rozhovory s respondenty byly uskutečňovány v klidném domácím prostředí. Kvůli soukromí a poklidné atmosféře v místnosti vždy byli pouze dotazovaný a tazatel, před začátkem rozhovoru bylo připraveno malé občerstvení a po dohodě s dotazovaným bylo zapnuto nahrávání rozhovoru. Respondentům byly kladeny otázky a v případě neúplnosti nebo nejasností byly kladeny doplňující otázky k získání dalších informací. Všichni respondenti byly velice otevření a vstřícní. Každý z rozhovorů trval od 50 minut do 1 hodiny.

Respondenti nebyli vybíráni náhodně. Pro svůj výzkum jsem chtěla zahrnout dvě ženy a dva muže heterosexuály, kde jeden z nich má zkušenosti s partnerskými vztahy a druhý nikoliv. Dále jsem se rozhodla do výzkumu zahrnout homosexuálně založenou

slečnu a zjistit i její pohled na danou problematiku. Jedná se o pět respondentů, kteří se nachází v ranné dospělosti a kladenými otázkami se poohlíží na dobu, kdy prožívali pubescentní fázi vývoje člověka.

6.1 Profil respondentů

Experimentální část, jak již bylo zmíněno výše byla uskutečněna na vzorku pěti respondentů, kde se jednalo o osoby obou pohlaví a různých sexuálních orientací. Pro výzkum byli zvoleni jedinci ve věkovém rozmezí od 20 do 26 let. Jedná se o dva muže a dvě ženy, které jsou heterosexuálně založení a v neposlední řadě o ženu, která je homosexuálně orientovaná.

Respondentka č. 1 je žena heterosexuálně orientovaná ve věku 24 let, studentka Technické univerzity v Liberci. Studuje ekonomickou fakultu, kde již získala bakalářský titul a v současnosti pokračuje navazujícím studiem. Do výzkumu byla zařazena, protože ji znám osobně a vím o jejím hledání, jak se říká „toho pravého“. Dlouhodobých partnerských vztahů měla více a má s nimi již zkušenosti. Je heterosexuálně orientována stejně jako respondentka č. 2, která má zvláštní přístup k mužům. Byla do tohoto experimentu zařazena, protože mě velice zajímalo, co ji ovlivnilo v pohledu na muže, který má. Tato respondentka má problém s muži jednat, neumí vybrat vhodnou strategii rozhovoru v případě, že o ní má muž zájem. Je jí 23 let a je studentkou fakulty textilní na Technické univerzitě v Liberci. Při studiu již získala bakalářský titul a studuje na stejné fakultě navazující studium.

Respondent č. 3 je muž ve věku 25 let, který byl rovněž studentem Technické univerzity v Liberci, ale již studium ukončil. Za celé studium na univerzitě bohužel nezískal žádný titul, má však velice prestižní zaměstnání. Je heterosexuálně orientovaný stejně tak, jako respondent č. 4, jedná se rovněž o muže. Od vystudování střední školy již pracuje a je mu 22 let. Jeho dosavadní nejvyšší vzdělání je maturita.

Poslední respondentka zařazená do tohoto výzkumu má č. 5. Jedná se o ženu ve věku 23 let, která je homosexuálně orientovaná. Zajímalo mě její pohledu na partnerské vztahy a to, co ji v nich ovlivnilo. Má vystudovanou ekonomickou fakultu, ale navazující studium tento rok přerušila.

6.2 Otázky kladené respondentům

Zde jsou vypsány otázky, které byly kladeny respondentů za účelem zjistit jejich zkušenosti a názory na danou problematiku. Odpovědi byly v průběhu dotazování nahrávány a následně zaznamenávány do tohoto dokumentu.

1. Co považujete za partnerský vztah?
2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)
3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?
4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?
5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité? Máte nějaký vzor, podle kterého si vybíráte partnera? Vnímáte někoho nebo něco, jako vzor ve vztahové rovině?
6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?
7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?
8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?
9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?
10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?
11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?
12. Jaké je vaše rodinné zázemí?
13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

6.3 Záznamy z rozhovorů

V následujících podkapitolách jsou sepsány odpovědi již zmíněných respondentů na kladené otázky, které jsou zmíněny výše. Rozhovory byly za jejich souhlasu nahrávány pro účel lepšího zaznamenání odpovědí pro mé potřeby. Tyto nahrávky však zveřejněny nebudou, protože nebyl udělen souhlas ze strany subjektů s jejich zveřejněním v audio formě. Proto jsou rozhovory sepsány pouze písemnou formou. Odpovědi jsou však z důvodu nesouhlasu doslovných formulací zestručněny do písemné formy, protože vznikly obavy, aby nedošlo k identifikaci jedince známými lidmi, se kterými se stýkají a aby bylo zachováno soukromí respondentů.

6.3.1 Respondent 1- Žena, 24 let

Tabulka 6: Popis respondenta č. 1

Popis respondenta	
Věk	24
Orientace	Heterosexuál
Vzdělání	Bakalářský titul
Rodiče	Manželé
Partner	Ano (krátce)

1. Co považujete za partnerský vztah?

Partnerský vztah je pro mě něco, co se musí budovat. Nejedná se o chvilkové zamilování, ale o sdílení dobrého i špatného s druhou osobou. Partnerský vztah dle mého doprovází i společné bydlení a zájmy. Na druh tohoto vztahu by jedinec měl být vyspělý a zkušený.

2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)

Respondentka byla velice nervózní a zpočátku se bála mluvit. Po chvíli překonala stud, smích a začala odpovídat.

Ano, mám. Měla jsem dva dlouhodobé vztahy, které trvaly necelých pět let. Důvod rozchodu s prvním partnerem nastal v období, kdy jsme oba přecházeli ze střední školy na vysokou školu. Změna prostředí byla pro nás velice obtížná a odloučení nás utvrdilo v tom, že už k sobě necítíme to, co dříve. Z tohoto důvodu jsme náš vztah ukončili, ale i nadále jsme přáteli a vídáme se poměrně často.

Druhý vztah už bohužel tak hezký nebyl. S partnerem jsme se k sobě sestěhovali již po půl roce tzv. chození. Z počátku se jednalo o harmonický vztah, ale postupem času tomu tak přestalo být. Následovalo ponižování a fyzické násilí. Velice jsem se ho bála, ale nechtěla ho opustit. Bylo pro mě obtížné to někomu říci, a tak jsem to tajila až do doby rozchodu. Rozhod, kterému jsme se z počátku bránila nastal po jeho odjezdu do zahraničí, kde začal brát drogy a hodně pít alkohol. Neměla jsem si s ním už dále co říci, a tak jsem vztah ukončila. Postupem času jsem za to byla ráda, že to takto dopadlo. Bohužel jsem se zanedlouho dozvěděla, že mě v zahraničí podvedl.

3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?

Respondentka nezaváhala ani vteřinu a hned odpověděla, co je podle ní výhoda u partnerského vztahu.

Výhodou je, že se s partnerem bavíme otevřeně, že se nemusíme bát cokoliv před sebou říci nebo udělat. Další výhodou je, když jsou oba partneři pravdomluvní. Myslím, že jako vzor partnerského vztahu беру své rodiče. Kteří jsou spolu už přes třicet let a jejich vztah je stále krásný.

4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?

Partnerský vztah jako takový nevýhodu asi nemá, ale z pohledu dvou lidí vidím problém v tom, že když si partneři lžou nebo se jeden z partnerů chce více zalíbit druhému a vymýšlí si či přikrášlí některé situace či fakta. Takový vztah nemá žádný smysl a je předem určen k zániku. Pár takových zkušeností také mám, a proto vím, že tohle nedělá dobře v žádném vztahu. Možná jsem teď neodpověděla tak, jak bych asi měla, ale z mého pohledu je toto chování nevýhodou.

5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité?

Respondentka chvíli přemýšlela, koukala z okna a usmívala se.

Partnera si hodně vybírám podle vlastností svého otce a bratra, kteří mě v mém životě velice ovlivnili. Líbí se mi jejich chování k partnerkám a to, jací jsou. Proto by tedy partner měl být pravdomluvný, hodný, cílevědomý, trochu ambiciózní samozřejmě i milý a komunikativní. V neposlední řadě by měl uznat svoji chybu.

6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?

Škola mě dle mého názoru neovlivnila žádným způsobem na rozdíl od rodiny. V případě, že mám partnera je pro mě velmi důležité, aby byl ze strany rodiny schválen. Pokud by tomu tak nebylo, bylo by pro mne velice obtížné setrvat v tomto vztahu i nadále.

Ve škole se tomuto tématu spíše vyhýbali, protože se jim nechtělo o tom moc mluvit. Báli se našich reakcí a posměšků i když teď s odstupem času vnímám, že by komunikace v této rovině byla přínosná. A studenti by se alespoň nebáli o vztazích otevřeně mluvit před ostatními.

7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?

Asi okolo čtrnáctého až patnáctého roku života jsem začala projevovat zájem o partnery, pokud se jedná už o vážnější pohled na vztah. Od 15 let jsem také měla svůj nejdelsí již zmíněný partnerský vztah, který následoval dalším partnerským vztahem, ale bohužel už ne tak příjemným.

8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?

Je to pro mě i v současné době velice obtížné vyjádřit. V předchozím vztahu jsem city vyjádřila až po třech a půl letech trvání vztahu a v navazujícím vztahu také po třech letech. Raději vyjadřuji city gesty než slovním vyjádřením. Podle mě je i toto vyjádření lepší a vychází od srdce, protože říct slovo „miluji tě“ umí každý, ale cítit to tak nemusí.

9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?

Ano, mamka, ale ze začátku i kamarádky. Nyní už je to pouze mamka, za kterou chodím pro rady. Radila mi například ohledně prvního sexu, nebo když byla nějaká hádka s partnerem, tak mi řekla, jak se mám zachovat a co dělat. Mám s ní velice dobré vztahy a v někdy mám pocit, že je to spíše má kamarádka nežli moje mamka. Mluvím s ní opravdu otevřeně a ona se mnou také. Občas bylo těžké slyšet kritiku z její strany na mé chování k partnerovi ať už se jednalo o to, že jsem byla moc žárlivá nebo přecitlivělá atd.

10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?

Řekla bych, že spíše střední škola. Protože studenti přichází do nového prostředí, poznávají nové spolužáky a už zde není pouze taková ta dětská neboli platonická láska. Na střední škole jsou studenti už více vyspělí a myslím, že by lépe pochopili, co je vlastně důležité u partnerského vztahu. Není to vše o pochopení vztahu, ale i o tom, jak se k vám druhá osoba má chovat. Myslím, že spousta studentu by si po přednášce přišla pro radu nebo by se chtěla svěřit s tím, co je trápí.

11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?

Představu o své budoucnosti jistě mám. Jednou chci mít manžela, dvě děti a rodinný baráček. Chtěla bych i dobrou práci a nebát se o to, že v některý měsíc nevyjdeme s financemi. Ale na tuhle budoucnost nijak nespěchám, nejdříve si totiž musím být jistá, že se o mě a případné děti dokáže partner postarat. Sexualita je pro mě velice důležitá, kdybych nebyla s partnerem spokojená po sexuální stránce bylo by pro mě velice těžké plánovat budoucnost dál. Souhra po sexuální stránce s partnerem je velice důležitá, teda alespoň pro mě.

12. Jaké je vaše rodinné zázemí?

Jak už jsem říkala, mí rodiče jsou spolu šťastní už několik let a stále mají mezi sebou tu jiskru. Mám ještě jednoho sourozence a tím je můj bratr, kterého jsem již také zmiňovala výše. Svoji rodinu zbožňuji, asi bych nepřežila, kdyby se jim cokoliv stalo.

13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

Když nad tím tak přemýšlím, tak dříve ano, dokud mi nedošlo, že je to lež. Dříve jsem totiž četla různé knihy typu Harlequin, přečetla jsem jich opravdu velké množství. Myslela jsem si, jak je jednoduché začít vztah a žít s partnerem, ale opak je pravdou.

Respondentka mi mimo otázky ještě sdělila, že si prožila opravdu těžké okamžiky, mezi které patří například to, že byla přepadena v zaměstnání. Muž, který ji napadl na ni mířil zbraní a vykonával před ní masturbaci. Tato zkušenost ji velice negativně ovlivnila a v současné době se bojí být s cizími muži sama.

6.3.2 Respondent 2- Žena, 23 let

Tabulka 7: Popis respondenta č. 2

Popis respondenta	
Věk	23
Orientace	Heterosexuál
Vzdělání	Bakalářský titul
Rodiče	Matka - samoživitelka
Partner	Ne

1. Co považujete za partnerský vztah?

Je to složité. Partnerský vztah je podle mě ten nejintimnější vztah, který jedinec může mít. Jedná se o to, že partnerovi můžete říci vše, co vám na srdci leží a partner by vás měl vyslechnout a nabídnout vám pomoc či radu. S partnerem se mají prožívat dobré i ty špatné věci.

2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)

Žádný takový dlouhodobý vztah jsem nikdy neměla. Velice ráda bych měla, ale bohužel jsem k tomu stále nedostala příležitost. Mám pocit, že se mi ti muži snad vyhýbají. Potkávám v současné době pouze muže, kteří mají zájem o jiné ženy či dokonce občas projeví zájem o mě, ale bohužel pouze po sexuální stránce. Můj nejdelší vztah s mužem byl čtyři měsíce, ale to není partnerský vztah, jaký bych chtěla. Ve svém okolí mám všechny kamarádky zadané a s dlouholetými vztahy. Strašně mě to mrzí a neustále přemýšlím, kde dělám chyby.

3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?

Výhoda partnerského vztahu je to, že s partnerem sdílíte dobré i špatné. Máte v něm oporu a víte, že vás nezradí. Výhodu partnerského vztahu vidím i po sexuální stránce, kdy se s partnerem může vykonávat sex kdykoliv.

4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?

Jako nevýhodu vnímám to, že partneři na sebe v hodně případech žárlí, a to pak přechází do zbytečných konfliktů. Partneři si mají věřit, a ne se mezi sebou konfrontovat nepodloženými myšlenkami.

5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité? Máte nějaký vzor, podle kterého si vybíráte partnera? Vnímáte někoho nebo něco, jako vzor ve vztahové rovině?

Partner by měl být vtipný, rozhodný, ambiciózní, hodný, milý a hlavně komunikativní. Mužský vzor mám, a to svého dědečka, protože můj otec nás opustil ještě dříve, než jsem se narodila a bohužel ho neznám. Dědeček byl člověk, se kterým jsem trávila dětství a mohla se na něj ve všem spolehnout. Vždy mi říkal, abych byla svá a nepřetvařovala se a se všemi mluvila upřímně. Vztah babičky a dědy jsou bohužel nezažila, protože umřela a já ji již nepoznala. Co si pamatuji ale je, jak o ní vždy mluvil velice hezky a bylo vidět, že ji měl velice rád. Děda zemřel, když mi bylo patnáct let a od té doby mi velice chybí.

6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?

Myslím, že škola mě nijak zásadně neovlivnila. Spíše naopak, byla jsem velice silná a ve třídě jsem zažívala šikanu ze stran spolužáků. Byly ke mně velice krutí a nepřijemní. Vyučujícím na hodinách to také nevadilo nebo to ani řešit nechtěli. Jak už jsem říkala asi mě ovlivnil můj dědeček a jeho vyprávění o babičce. Říkal mi, co spolu zažili, kde všude byli atd. Velice mne mrzí, že jsem nepoznala svého otce. Nikdy se o mě nezajímal a ani neznám jeho jméno.

7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?

Kluci se mi začali líbit již při docházení do školky, kde jsme se s chlapci drželi za ruce a dávali si pusinky na tvář. Zájem o druhé osoby vnímám už od mala, ať se jedná o zmíněnou školku, základní nebo střední školu.

8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?

Z počátku mám dojem, že jsem si myslela, že najít partnera není tak těžké a že se ten pravý pro život najde hned. Teď zjišťuji, že to tak lehké není a že se bojím zklamání. Nevím, jestli na tom má nějaký vliv i můj otec, kterého jsem nepoznala, ale když vidím, jak se moje mamka trápila, tak se bojím zklamání i já. Bylo těžké vyrůstat jen s mamkou a poslouchat

ve škole, jak se ostatní mezi sebou baví, kde byli o prázdninách s rodiči na dovolené a já, protože jsme neměli moc peněz byla stále doma a hlídal mě děda. Vyjadřovat city pro mě je těžké všeobecně. Nerada říkám, že mám někoho ráda, protože se bojím, že dotyčného svými city odradím, nebo se stane něco špatného a vztahy mezi námi se zprětrhají.

9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?

Rady ohledně toho, jak se mám zachovat si беру od svých kamarádek, které mají dlouholeté vztahy a s partnery i bydlí. Velice často mi radí, abych přestala kluky, jak se říká „nahánět“ a začala si užívat života, že to přijde samo. Horší je, že mě už čekání unavuje, stále více přemýšlím, jestli nemám v sobě problém spíše já. Rada ze stran mých kamarádek, kterou si stále беру k srdci je, že vše se má řešit z očí do očí, abych se neschovávala za telefon či notebook a řešila vše narovinu. Vše, co mi radí se vždy snažím udělat, ale nejde to. O pomoc ke své mamce nechodím, protože si nejsme tak moc blízké a ona mé problémy nechápe.

10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?

Myslím, že obojí. Na základní škole by dle mého názoru bylo nejlepší řešit vztahy všeobecně a i to, že každý je jiný a jsou i různé sexuální orientace. Vím, že je obtížné tyto věci řešit s doposud nevyzrálými dětmi, ale myslím, že by si aspoň trochu ujasnily, co je pro vztahy důležité. Střední škola je skvělé místo pro řešení partnerských vztahů, protože se děti z různých škol spojí a poznávají se. Dochází tam k novým sympatiím a žáci často nevědí, jak se chovat.

11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?

Ráda bych měla v budoucnu partnera, ale to, zda se vdám či nikoli mi je jedno. Chtěla bych i do pár let mít dítě, protože děti miluji, ale nejdřív chci dobře znát svého partnera a vědět, že by se dokázal postarat o rodinu. Pocházím z velkého města, ale bydlet tam již nadále nechci. Proto si v současné době hledám byt jinde a chci, jak se říká „začít žít nový život“. Sexualita? Ta je velice důležitá, protože pokud to nefunguje při sexu nebudou partneři ve dlouhodobém vztahu spokojení.

12. Jaké je vaše rodinné zázemí?

Jak jsem již říkala, procházím z rozvrácené rodiny, kdy otec odešel ještě před mým narozením. Mám dvě sestry, obě jsou starší než já. Nejstarší sestra má již manžela a krásného chlapečka a druhá sestra žije jiným způsobem. Je homosexuálně založená a život si vyloženě užívá. Má partnerku, se kterou je dva roky a jsou spolu velice spokojené, obě jsou veganky a mají stejné zájmy. Vlastně mám pocit, že v sobě našly spřízněné duše. Vychovávala mě mamka a dědeček do patnácti let, poté bohužel zemřel a já se přes léto o sebe starala sama.

13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

Myslím, že ano, a to převážně filmy. Myslela jsem si, jak je vše jednoduché a krásné, ale realita je zcela jiná. Dříve jsem se velice často dívala na filmy, které měly romantický žánr, a to, jak se dva milují a dokážou spolu vše překonat mě velice ovlivňovalo. Převáděla jsem si to do svých myšlenek a měla za to, že takhle má vypadat pravý vztah. Možná jsem teď již negativní, co se týče partnerských vztahů a nevidím ve všem pozitiva, které bych asi vidět měla.

6.3.3 Respondent 3- Muž, 25 let

Tabulka 8: Popis respondenta č. 3

Popis respondenta	
Věk	25
Orientace	Heterosexuál
Vzdělání	Středoškolské
Rodiče	Matka (otec zemřel)
Partner	Ne

1. Co považujete za partnerský vztah?

Partnerský vztah je o dvou lidech a jejich náklonosti k druhému. Je to o tom, že se navzájem podporují, chápou, mají společné zájmy a myslí spolu do budoucnosti. Protože je to o tom, společně plánovat budoucnost a myslet na to, aby se ten druhý měl dobře.

2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)

Ano mám. Měl jsem přítelkyni, se kterou jsem byl šest let. Byla krásná, hodná, milá, chytrá a vtipná. Toho, jaká byla jsem si velice vážil. Seznámil jsem se s ní v posledním ročníku studia na střední škole. Následně jsem s ní bydlel po celou dobu studia na vysokoškolských kolejích. Bylo pro mě velice těžké se smířit s koncem vztahu i když vím, že jsem to z větší části zavinił já. Časem totiž došlo k tomu, že už jsem ji začal brát jako samozřejmost a přestal jsem k ní vyjadřovat city. I přesto, že se mi to snažila říct, tak jsem ji nenaslouchal a nebral to vážně. Když jsem začal mít problémy se studiem, chodil jsem se uklidnit s kamarády k pivu. Bohužel to bylo až moc časté a ona pak ukončila náš vztah a odešla. Od té doby jsem ji neviděl a nenabral síly na to, abych jí napsal. Hodně si to vše vyčítám a myslím, že ještě dlouho budu.

3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?

Výhodou je sdílení špatných i dobrých věcí, které se dějí okolo nás. Jde o to, že se navzájem podporujeme a staráme se o sebe. Pro partnerku bych teď udělal vše, co jí na očích vidím. Další výhodou je i společné bydlení, kdy si můžeme být k sobě blíž.

4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?

Jak jsem mluvil o výhodě bydlení, tak může být i nevýhodou, a to z důvodu toho, že jsme stále spolu a přestaneme si vážit těchto chvil. Takže je dobře, když se od sebe partneři trochu vzdálí, aby si uvědomili, že chtějí být spolu a neberou se jako jistota. Další nevýhodou, který partnerský vztah ovlivňuje je žárlivost, ta se projevuje velice často a narušuje harmonii, protože dochází ke zbytečným hádkám.

5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité? Máte nějaký vzor, podle kterého si vybíráte partnera? Vnímáte někoho nebo něco, jako vzor ve vztahové rovině?

Společné zájmy, aby přítelkyně byla milá, hodná, sympatická, komunikativní. Jako vzor mám svého otce, který ale bohužel umřel, když mi bylo třináct let. Vždycky se mi líbilo, jak se choval k mé mamce a jaký spolu měli skvělý vztah. Oba nesnášeli nevěru a té se i oba vyvarovali. Řekl bych, že pár, který oni dva tvořili byl ten nejhezčí, který jsem kdy viděl. Přemýšlel jsem, jestli to tak nevidím, protože jsem byl malý, ale když jsem se bavil s mamkou potvrdila mi, že otec byl úžasný chlap. Takže, když budu mít alespoň z poloviny takový vztah a budu jako on, tak budu ten nešťastnější na světě.

6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?

Ano, jak jsem již řekl, díky své rodině vím, jak má pravý vztah vypadat a o to víc mě mrzí, jak dopadl vztah s mojí ex-přítelkyní. Škola mě ovlivnila, měli jsme na střední škole paní učitelku, která nás učila psychologii a ta s námi ráda probírala různá témata mimo předepsané učivo. Byla velice komunikativní a nás bavilo se dozvídat něco nového. Myslím, že to pro mě bylo přínosné.

7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?

Zájem o ženy jsem začal projevovat už ve školce, kdy se mi velice líbila paní vychovatelka. Byla to krásná, vysoká, hubená brunetka, která měla krásný úsměv. Teda alespoň tak si ji pamatuji. Víím, že jsem nebyl jediný chlapec, kterému se líbila.

8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?

Pro mě to těžké nijak nebylo. Nevím, proč tomu tak bylo, možná jsem si bral vzor z táty. Když chodil do školy učit, vždy dal mamce pusku a řekl jí, že ji má rád a následně odešel. Rád vyjadřuji city slovně i gesty. Líbí se mi, když ženě lichoťím, a to proto, že je šťastná a dělá jí dobře, že se mi líbí.

9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?

Po tom, co zemřel táta, chodil jsem pro rady ke kamarádům a ke strýci. Teď už ani jedno z toho nedělám, a to proto, že si raději poradím sám, než abych pak byl našťvaný na ostatní, že se něco pokazilo.

10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?

Myslím si, že na střední škole, protože jak nás učila paní učitelka psychologii a zařazovala tam věci ohledně partnerských vztahů bylo přínosné a zajímavé. Kdyby takovou výuku měli všichni, možná by se u mladších upevnil pozitivní pohled na partnerské vztahy.

11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?

Měl jsem představu o budoucnosti, teď ji začínám pomalu žít. Mám zaměstnání, které mě velice baví. Osamostatnil jsem se, mám vlastní byt, nadále bych chtěl začít nový vztah a po nějakém čase třeba svatbu a dítě. Samozřejmě, že je sexualita velice důležitá ve vztahu, oba partneři spolu totiž musí být spokojení.

13. Jaké je vaše rodinné zázemí?

Jsem jedináček a pocházím z Moravy. Můj táta zemřel okolo mých třináctých narozeniny, jak už jsem řekl. Vztah mezi rodiči byl velice krásný a plnohodnotný. I se svojí mamkou mám skvělý vztah, který je plný důvěry a lásky.

13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

Když nad tím teď přemýšlím, tak si myslím, že ne.

6.3.4 Respondent 4- Muž, 22 let

Tabulka 9: Popis respondenta č. 4

Popis respondenta	
Věk	22
Orientace	Heterosexuál
Vzdělání	Středoškolské
Rodiče	Manželé
Partner	Ano

1. Co považujete za partnerský vztah?

Partnerský vztah je společné soužití dvou lidí, kteří si spolu rozumí i v intimní oblasti. Sdílejí spolu špatné i dobré a navzájem se podporují. V partnerském vztahu dochází ke vzájemnému doplňování vlastností, dovedností atd.

2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)

V minulosti jsem dlouhodobý vztah neměl. Předchozí vztahy trvaly maximálně čtyři měsíce. Nyní mám vztah se slečnou, se kterou příští školní rok plánuji bydlení. Jsem s ní velice spokojený a mám pocit, že jsem zatím takový hezký vztah, jaký máme, nikdy předtím nezažil. S aktuální přítelkyní se navzájem doplňujeme, máme společné zájmy a hodně spolu jezdíme na výlety. Předchozí vztahy jsem měl pocit, že se o mě mé přítelkyně nezajímají, což pro mě byl šok s partnerkou v současnosti, protože ji vše zajímá a snaží se mě podporovat ve všem.

3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?

Jako výhodou vztahu chápu asi to, že nic neprožíváte sám ať už radost či smutek. Máte v druhém oporu a víte, že vás nezklame či nezradí. Samozřejmě výhodou je i to, že máte partnerku a nejlepšího kamaráda v jedné osobě.

4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?

Jak nad tím přemýšlím, myslím si, že nevýhoda partnerského vztahu snad ani není. Zatím jsem prožil samá pozitiva a negativa žádná.

5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité? Máte nějaký vzor, podle kterého si vybíráte partnera? Vnímáte někoho nebo něco, jako vzor ve vztahové rovině?

Partnerka by měla být milá, hodná, sympatická a inteligentní. Měla by být pro mě atraktivní, ale to není to hlavní, jde o to, jaká je uvnitř. Líbí se mi, jak je empatická a snaží se všem okolo sebe pomáhat, a to, jak je upřímná. Jako vzor vnímám svého otce ať už negativně či pozitivně. Negativně to myslím tak, že v minulosti mou matku podváděl, a to mu vyčítám. Vzal jsem si z toho ponaučení a své přítelkyni bych to neudělal. Na druhou stranu se mi líbí to, jak se teď v současnosti chová k mamce a ukazuje jí svou náklonost a jezdí spolu na výlety nebo různé závody.

6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?

Rodina určitě, jak jsem již zmínil dříve podvádění, lhaní tyto špatné věci jsem doma zažil a nechtěl bych, abych to jednou udělal i já někomu jinému. Ale ovlivnila mě i pozitivně, a to ze strany babičky a dědy. Protože babička je na tom zdravotně špatně a když byl ještě děda naživu staral se o ní, nikdy si nestěžoval, vždycky říkal, že si užívá chvíle s ní i když na tom není zdravotně nejlépe. Co se týče školy, ta mne neovlivnila v partnerské rovině snad vůbec nebo si toho nejsem vědom. Ve škole se učitelky vyhýbaly těmto konverzacím, ať už ve vztahové rovině nebo sexuální.

7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?

Zájem o druhou osobu jsem začal projevovat už ve školce, kde se mi líbili starší slečny. Možná proto mám teď také přítelkyni o něco málo starší. Větší zájem o slečny však přišel kolem nástupu a studia na střední škole.

8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?

Je to pro mě těžké i v současnosti. Radši je vyjadřuji gesty, ale samozřejmě i slovně ovšem v menším měřítku. Na první slovní vyjádření jsou však u současné přítelkyně čekal, protože jsem se bál, že city neopětuje. Také jsem měl obavu, že ji tím od sebe odradím.

9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?

Hodně jsme si bral příklad ze svého dědy a jeho chování k babičce. Pak jsem se různě koukal na filmy a sledoval, jak by vztah měl vypadat a jak ne. Ale že bych za někým například z kamarádů či rodiny šel, když jsem měl problém, to asi ne. Nevím je to pro mě hodně intimní téma a nemám rád, když se něco takhle řeší a pak se to může dostat i mimo rozsah lidí, kterým jsem se svěřil. A jak jsem říkal, abych šel za otcem žádat ho o radu se mi nechtělo, protože jsme neměli dobré vztahy.

10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?

Já bych to spíš doporučil zařadit do prvního ročníku střední školy, přeci jen je to nový kolektiv a navazování vztahů se v takovém kolektivu dělá snadno. Jak jsem již říkal i já zažíval zájem o jiné osoby právě na přelomu základní a střední školy.

11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?

Je to pro mne velice důležité abych měl podobné představy o budoucnosti jako má přítelkyně. Naštěstí se s přítelkyní shodujeme v pohledu na budoucnost i v sexualitě. Oba bychom rádi ze takové tří až čtyři roky měli dítě. V budoucnu samozřejmě chceme svatbu a malý domeček někde na vesnici.

12. Jaké je vaše rodinné zázemí?

Pocházím z menšího okresního města, kde žiji v malém bytě se svými rodiči a starším bratrem, kterému je 26 let a stále žije s námi. Rodiče ať už měli v minulosti určité neshody vše překonali a nyní se snaží si vše vynahrazovat. Beru si z nich příklad.

13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

Jak jsem již zmínil, ovlivnily mě převážně filmy, protože když jsem se na ně díval říkal jsem si, co je podle mne na tom vztahu špatně a co naopak správně.

6.3.5 Respondent 5- Žena, 23 let

Tabulka 10: Popis respondenta č. 5

Popis respondenta

Věk	23
Orientace	Homosexuál
Vzdělání	Bakalářský titul
Rodiče	Rozvedený
Partner	Ano

1. Co považujete za partnerský vztah?

Partnerský vztah je soužití dvou lidí s tím rozdílem, že v druhé osobě máte partnera a nejlepšího kamaráda zároveň. Nebojíte se před ním říci vše, co chcete a víte, že se vás bude snažit pochopit.

2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)

Měla jsem dlouhodobý vztah, který trval skoro pět let. Tento vztah byl můj první dlouholetý vztah. Vznikl z přátelství s mojí kamarádkou. Začátky našeho vztahu byly velice těžké, a to hned z několika důvodů. Bylo to pro nás něco nového a hezkého, ovšem v okolí nás tak dobře nebrali a dávali nám to zřetelně najevo. Už od školky jsem vnímala, že mě nepřitahují muži a v prvním ročníku na střední škole se to i potvrdilo. V minulosti jsem však měla krátkodobý vztah s mužem, ale během tzv. chození jsem si začala uvědomovat, že se mi líbí spíše ženy v mém okolí než můj partner a začala jsem čas raději trávit s kamarádkou se kterou jsem pak měla již zmíněný dlouholetý vztah, který trval skoro pět let. Z počátku jsme nevěděly, že jsme homosexuálně založené, trvalo nám dlouho si to uvědomit.

3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?

Vím, že teď to možná vezmu na lehnou váhu, ale pro mě je výhodou vztahu jídlo a nákupy. Nechci teď někoho urazit, ale já vařit neumím a nejspíše bych vše v okolí podpálila, než bych si uvařila něco k jídlu. A nákupy tak беру, protože se u toho pobavíme, navzájem si poradíme, ale i přes nějakou činnost, kterou děláme jsme stále spolu.

U společného jídla, které uvaříme mám ráda to, že si povídáme při jeho konzumaci nebo společně koukáme na film. Taky jako výhodu vnímám společné zájmy, které můžeme spolu sdílet.

4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?

Z respondentky jsem měla pocit, že ji nebylo příjemné o této otázce mluvit. Po ukončení rozhovoru jsem se jí zeptala a ona mi to potvrdila. Řekla mi, že si přijde za své chování špatná, že by měla být ráda za čas strávený s milovanou osobou, ale že to takto vnímá.

Nevýhoda je, že při častém kontaktu s druhou osobou si začínáme překážet a vadí nám na druhém skoro vše. Jde o přechodný stav, kdy potřebuju mít svůj vlastní prostor. Teď to řeknu trochu ošklivě, ale mám ráda svůj klid a když mi ho někdo narušuje jsem nepříjemná a podrážděná.

5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité? Máte nějaký vzor, podle kterého si vybíráte partnera? Vnímáte někoho nebo něco, jako vzor ve vztahové rovině?

Měla by být inteligentní, sečtělá a s podobnými zájmy jako já. Měla by mít ráda zvířata, v případě, že by je ráda neměla, nemohla bych s takovou osobou udržovat vztah. Partnerka by mi měla rozumět a dávat mi volnost, kterou si naplánuji dle svých představ. S takovou osobou bych byla velice spokojená.

Nemám žádný vzor nebo si to aspoň neuvědomuji. Mé vztahy s matkou a sestrou nebyly nikdy vřelé, a proto si myslím, že vzor v nich asi nemám. V současné době se však vztahy zlepšují, možná jsem již pochopila, proč jsme si dříve příliš nerozuměly.

6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?

Asi mě hodně ovlivnila rodina, protože mám v podvědomí zafixováno, že je vzdělání důležité a čím vyšší vzdělání tím lepší. Je to takový hnusný stereotyp, ale bohužel to takto mám již nastavené. V tomto případě je pak velice obtížné přivést do domu někoho nového na seznámení, protože se bojím, že po intelektuální stránce a pohledu na vzdělání nebude vyhovovat pohledu rodičů.

7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?

Už při docházení do školky se mi líbili ostatní ať už to byli holky nebo kluci. Jednalo se o takové ty dětské lásky, kdy se drží za ruku a dávají se pusy na tvář a říká se, že spolu ti dva tzv. chodí. Takový ten vážný zájem, jak jsem říkala v první odpovědi, přišel kolem sedmnáctého roku života, kdy jsem z počátku měla vztah s mužem a následně se ženou.

8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?

I v této chvíli je pro mě těžké vyjadřovat city, od začátku vztahů se vůbec nic nezměnilo, stále se bojím říci, co cítím. Proto své city vyjadřuji přes gesta, raději své přítelkyni koupím kytku nebo večeři, než abych ji říkala, co k ní cítím.

9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?

Asi se jednalo o sestru, protože jsem s ní řešila to, že jsem jiná a pomáhala mi se s tím na jednu stranu smířit. Také mi byla oporou, když jsem to říkala ostatním v mém okolí. Za to, co vlastně teď ze mě je, mohu vděčit jen jí.

10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?

Asi bych o zařazení uvažovala již na první stupeň základní školy, protože si myslím, že čím dříve by se žáci učili, jak se k tobě a partnerům chovat tím by se tyto situace naučili řešit rychleji a lépe.

11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?

V současné době se událo hodně změn a já byla nucena odejít ze školy, to znamená, že se mi všechny mé předešlé plány rozplynuly a já teď přemýšlím, co dal. Určitě bych si chtěla najít práci, hezký byt a stálou přítelkyni, se kterou bych již mohla bydlet a mít vážnější vztah.

12. Jaké je vaše rodinné zázemí?

Žiji nedaleko krajského města v malém bytě se svou mamkou a nevlastním otcem. Mám starší sestru, která před půl rokem předčasně porodila chlapečka, ale naštěstí jsou oba v pořádku, to znamená, že jsem již tetička.

13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

Nemyslím si, že by mě nějak něco z toho ovlivňovalo. Možná mě ovlivnilo to, že jsem dříve hodně hrála videohry a neměla tak ani čas hledat si nějaké přítelkyně.

6.4 Navrhované možnosti výuky

Škola disponuje velkými možnostmi spojenými s kooperací dětí. To je rozdíl oproti rodině, protože do škol dochází velké množství dětí a spolu mají možnost dělat skupinové práce, hrát scénky a rozvíjet různé další metody vzájemné komunikace, pro které v domácím prostředí není prostor. Využití těchto možností v předmětech je nespočetné. Jedna z variant využití je právě v sexuální výchově a ve výchově k partnerským vztahům. Děti mají možnost mezi sebou komunikovat a realizovat nejrůznější scénky, které by poukazovaly na správné a špatné chování partnerů při řešení problémů, neshod, výměně názorů či hádek. Žáci by se tímto způsobem učili řešit problémy a hledali východiska, naslouchali jeden druhému, byli schopni vyslechnout a přijmout jiný názor, učili se vzájemné toleranci, a hlavně komunikačním dovednostem.

Další možností při výuce je využití již existujících krátkých scének špatného a správného chování, jmenují se Etika a jsou od pana Ladislava Špačka. Tyto scénky by mohly být využity jako vzor pro možnost vytvoření krátkých filmů, které by obsahovaly scénky přibližující partnerské vztahy, které by žákům posloužily k lepšímu pochopení významu vztahových rovin.

Dále by se ve výuce mohly používat knihy jejichž součástí jsou příklady her a aktivit pro třídní kolektivy. Tyto hry by se tematicky upravili na partnerské vztahy pro danou věkovou skupinu. Mezi příklady těchto knih jsem zařadila například: Hry k rozvoji sociálních kompetencí žáků 1. stupně ZŠ vydané v roce 2010 autorkou Elenou Lisou, kol. Zajímavé hry se ale nacházejí i na webových stránkách například na portálu www.naslektor.cz, kde nalezneme hry a aktivity pro třídní kolektiv. Jsou zde hry zaměřené na empatii, řešení problémů, komunikaci, vyjednávací hry atd. Velice důležité však je, aby vyučující měl k žákům pozitivní vztah a získal si jejich důvěru. Těmito metodami totiž

poskytneme dobré základy pro utváření vztahů a pomůžeme tak dětem širší pohled do dané problematiky, které nemají dostatečné rodinné zázemí podporující k zdravým partnerským vztahům.

Diskuse

Partnerské vztahy a jejich problematika mě velice zajímala ještě dříve, než jsem získala možnost psát na toto téma bakalářskou práci. V rozhovorech vedených převážně s mými vrstevníky, ale i se sourozenci, pozorováním a vyslechnutím odlišných názorů na různé okolnosti a situace v průběhu vztahu se můj zájem o tuto problematiku postupně prohluboval. O vlastních zkušenostech v předešlých partnerských vztazích se nedá říci, že by byly nějakým způsobem zcela pozitivní či negativní.

V bakalářské práci jsem si kladla za cíl zjistit, jaký vliv má rodina, škola a přátelé z pohledu dospívajících žáků ke vztahové problematice. Chtěla jsem blíže zjistit vliv školy z pohledu jedinců v rané dospělosti na to, jak by se výuka mohla změnit pro lepší pochopení a otevření žáků k partnerským vztahům. Partnerské vztahy jsou tématem neustále aktuálním, protože každý, kdo má vztah, o něm mluví s blízkými přáteli.

Praktická část mé bakalářské práce byla uskutečněna kvalitativním výzkumem, který zahrnoval rozhovory s pěti osobami ve fázi rané dospělosti. Tito respondenti byli vybráni tak, abych měla pohled dvou heterosexuálně orientovaných žen a mužů, kdy jeden z každé skupiny má zkušenosti s partnerskými vztahy a druhý nikoliv. Do výzkumu jsem zařadila i ženu, která je homosexuálně orientovaná. Zajímalo mě, zda má stejné zkušenosti s touto problematikou a jaký má názor na ovlivňování ze stran školy, rodiny a přátel. Vybranou pěticí jsem oslovila, aby se mnou uskutečnila rozhovor. Po souhlasu jsme stanovili termíny jednotlivých schůzek, kde se uskutečnily rozhovory, které trvaly přibližně od padesáti minut až po jednu hodinu. Rozhovory byly pro můj účel nahrávány, ale pro publikování audio nahrávek jsem nedostala souhlas od žádného z respondentů.

V následující části diskuse budou rozebrány otázky a odpovědi na ně od všech respondentů. Jsou rozděleny do tematických skupin týkajících se partnerských vztahů, pohledu na ovlivňování a společné budoucnosti.

Vyjádření k výzkumné skupině otázek týkajících se partnerských vztahů:

- 1. Co považujete za partnerský vztah?*
- 2. Máte zkušenosti s dlouhodobým partnerským vztahem? (rok a výše)*
- 3. Co se myslíte, že je výhodou partnerského vztahu?*
- 4. Co si myslíte, že je nevýhodou partnerského vztahu?*
- 5. Jaké vlastnosti partnerů jsou pro Vás důležité? Máte nějaký vzor, podle kterého si vybíráte partnera? Vnímáte někoho nebo něco, jako vzor ve vztahové rovině?*
- 7. Kdy jste začal/a projevovat svůj zájem o druhou osobu?*
- 8. Vzpomenete si na své začátky ve vztazích? Bylo pro Vás složité vyjadřovat své city?*

Z rozhovorů vyplývá, že z pěti dotazovaných mají zkušenosti s dlouhodobými partnerskými vztahy tři respondenti. U těchto tří respondentů (č. 1, č. 3, č.5) trval nejdelší vztah okolo pěti let a více. U dotazované s č. 1 převažují negativní zkušenosti se vztahy. Její bývalý partner se projevoval násilnický a ponižoval ji. To má samozřejmě na slečnu psychický dopad, i když se s tím snaží vyrovnat, dochází k přenášení špatných zkušeností do aktuálního vztahu. Mužům příliš nevěří a ve vztahu je spíše skeptická, přičemž si vnitřně vztahy idealizuje. Muž č. 3 je poznamenán předchozím vztahem a rozchod si velice vyčítá, má pocit, že to, co se stalo je vše zapříčiněno jen jeho osobou. Respondentka č. 5 mne zaujala svým příběhem. Měla dlouhý a hezký vztah s kamarádkou, která byla její přítelkyní ještě před uvědoměním si vlastní sexuální orientace na ženy. Líbí se mi, jak je svá a neřeší malichernosti v partnerské rovině jako ostatní dotazovaní. Její pohled na vzdělání a jeho preference, které má zakotvené v podvědomí od své matky je velice zajímavý. Domnívala jsem se, že odpověď vztahující se ke vzdělání, bude častější zmiňována i u ostatních respondentů, což se nestalo.

Dva další dotazovaní (č. 2, č. 4) s dlouhodobými vztahy nemají zkušenosti. Respondent č. 4 zatím prožívá svůj nejdelší vztah na kterém, by v současné chvíli nic neměnil a je velice spokojený.

U respondentky č. 2 je znát, že velký vliv na její vnímání vztahů je absence otce a chybějící mužský vzor životě. Tuto slečnu jsem měla možnost nezávisle pozorovat. Zaujal mě její způsob komunikace. Do chvíle, kdy se bavila v kolektivu a nevěděla, že o ní má nějaký muž zájem byla klidná a vyrovnaná. Ve chvíli, kdy si všimla zájmu ze strany muže,

snažila se na sebe strhnout pozornost a začala se chovat podbízivě. Sledně v životě chyběl vzor chování muže a ženy k sobě navzájem. Používá špatné strategie při komunikaci a navazování vztahů s muži. Další úskalí vidím v tom, že se slečna velice snaží navázat s někým partnerský vztah a neváhá proto muži nabídnout sexuální uspokojení.

Na otázku, co považují respondenti za partnerský vztah odpověděli převážně stejným způsobem. Chápu ho jako společné soužití dvou osob, které spolu sdílejí to špatné i to dobré. Na partnerský vztah takto nahlíží všichni bez rozdílu. Výhody vztahu jsou dotazovanými také brány velice podobně až na respondentku č. 5, která uvádí jako výhodu jídlo a nákupy, ale myšleno tak, že těmito aktivitami spolu partneři tráví společný čas. Ostatní chápu jako výhodu to, že se mají na koho spolehnout a řeší s dotyčným své problémy, dalo by se tvrdit, že mají partnera či partnerku jako svého nejlepšího přítele čili dvě osoby v jedné.

U otázky č. 4 došlo k chybnému pochopení některých respondentů, kteří kladenou otázku pochopili tak, že se jedná o nezdravý partnerský vztah v podobě nevěr a různých hádek, lží. Stalo se tomu tak u respondentek č. 1 a č. 2. Oproti tomu, respondenti č. 3 a č. 5 udali jako nevýhodu to, že při častém trávení volného času s partnerem či partnerkou potřebují prostor pro seberealizaci a pro své aktivity. Respondent č. 3 to popsal výstižně. Uvedl, že si partneři přestanou vážit toho druhého a berou ho jako jistotu. Respondenti také mluvili o narušování osobního prostoru druhou osobou, což ve své knize popisoval Erik Erikson, kde vysvětloval identitu, ale tím způsobem, že pokud ji jednou získáme nikdo jiný nám jí již vzít nemůže.

Dotazování s č. 4 a č. 5 na otázku, zda mají nějaký vzor odpověděli, že si neuvědomují, že by si partnera vybírali podle vzoru. Oba respondenti nad odpovědí dlouze přemýšleli. Dotazovaný č. 4 však přiznal, že si bere vzor od svých rodičů a jejich chování mezi sebou, a to z důvod toho, že v jeho dětství docházelo často k hádkám a ze strany otce se objevila i nevěra, kterou ale nakonec oba rodiče překonali. Sdělil mi, že by svou partnerku nikdy nechtěl podvádět, protože se mu tato vzpomínka nelíbí. U respondenta č. 3 je znatelný vliv otce a matky, kdy vzpomíná na krásné okamžiky, kdy jeho otec žil a to, jak se k sobě oba rodiče chovali. Jednou z jeho poznámek bylo, že kdyby měl alespoň z části krásný vztah jako jeho rodiče, byl by šťastný. Respondentka č. 1 uvádí, že si svůj vzor partnera i vztahu bere od svých rodičů. Velice si váží toho, jaký je její otec a z části si bere vzor i od svého mladšího bratra. Mluvila o tom, že se jí líbí chování otce a bratra k partnerkám a to, že by pro druhé polovičky udělali cokoliv. Odpověď

dotazované č. 2 mě nepřekvapila, na to, jestli má vzor odpověděla, že svého dědečka a jeho vztah s babičkou, myslím, že jí otec velice chyběl, kvůli již zmíněnému chování k mužům a její strategie k nim.

Zájem o druhé osoby se v odpovědích příliš neliší. Respondenti č. 2, č. 3, č. 4 a č. 5 udávají, že svůj zájem začali projevovat již ve školce. Muž č. 3 uvedl, že se mu ve školce velice líbila paní učitelka. U slečny č. 5 mne překvapilo, že ve školce projevovала zájem o oboje pohlaví a následně o muže, které se v průběhu prvního vztahu změnilo a ona si uvědomila, že jí přitahují spíše ženy okolo sebe než její tehdejší přítel. Naopak respondentka č. 1 uvádí, že svůj zájem o druhé pohlaví pocítila až kolem čtrnáctého nebo patnáctého roku života, a ihned následoval dlouhodobý partnerský vztah.

Pro všechny bylo velice těžké odpovědět na otázku, zda pro ně v minulosti bylo obtížné projevovat city. Všichni se totiž přikláněli k tomu, že než aby city projevovali slovně spíše se přiklánějí ke gestům, například: společnou večeří, kyticí atd. Většina respondentů se také shodla na tom, proč je pro ně vyjadřování citů gesty jednodušší. Bojí se, že druhou osobu po slovním vyjádření odradí nebo úplně ztratí. U respondentky č. 2 jsem zpozorovala celkovou obavu z odchodu či odmítnutí po osobním vyznání nejen potenciálního partnera, ale i toho, že ji opustí blízcí přátelé či rodina. Sama uznala, že se bojí vyjadřovat city právě z tohoto důvodu, že rodinu otec opustil ještě před jejím narozením a ona za to vnitřně cítí zodpovědnost.

Vyjádření k výzkumné skupině otázek týkajících se ovlivňování:

6. Máte pocit, že Vás ve vnímání partnerských vztahů nějak ovlivnila škola či rodina?

9. Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?

10. Myslíte si, že je lepší zařadit téma partnerských vztahů do výuky na střední škole nebo již na základní škole?

13. Ovlivnily Vás nějakým způsobem knihy, filmy či jiná média?

U otázky, zda mají respondenti pocit, jestli je nějakým způsobem ovlivnila škola či rodina mi bylo od čtyř dotazovaných odpovězeno, že ze stran rodiny ano, ale ze strany školy ne nebo, že si vliv působící ze strany školy neuvědomují. Vliv rodiny u všech dotazovaných je v odpovědích zřejmý a vnímám ho jako většinově pozitivní. Výjimkou je respondentka č. 2, která je značně ovlivněna odchodem otce od rodiny. Respondent č. 3

mě velice překvapil, jako jediný uvedl, že ho škola pozitivně ovlivnila. Měl velice zajímavou a pokrokovou učitelku, která při výuce byla hodně komunikativní. Snažila se učivo propojovat s realitou a v rodinné výchově se jim snažila danou problematiku vysvětlit a přiblížit. Ostatní s předmětem rodinná výchova takové pozitivní zkušenosti nemají. Shodli jsme se na tom, že výuka těchto předmětů závisela na vyučujícím a jeho osobnímu přístupu. V daném předmětu docházelo k vyhýbání se některým tématům týkajících se partnerských vztahů či sexuality, tuto zkušenost mám bohužel i já.

Otázka č. 9 (Byl někdo v okolí, kdo Vám dokázal v začátcích poradit, co máte dělat a jak se chovat k druhé osobě?) měla rozporuplné odpovědi, někteří uváděli svoji rodinu jiní odpověděli, že nikoho takového neměli. U respondentky č. 1 se promítá dobrý vztah mezi matkou a dcerou, uvedla, že se s matkou baví o všem a pro rady si chodí k ní. Dokonce mi sdělila, že o prvním sexu se bavila také s ní, ale svým kamarádkám se nesvěřila, protože k nim neměla důvěru. Dotazovaná č. 2 se do současnosti radila pouze se svými kamarádkami, které mají více zkušeností a s partnery dokonce bydlí. Stejně tomu tak je, i u respondenta č. 3 s tím rozdílem, že se kamarádům svěřuje od doby, kdy mu zemřel tatínek. Jeho úmrtím přišel i o nejlepšího kamaráda, kterému se mohl svěřovat. Respondent č. 4 byl ovlivněn dědečkem a sledováním vztahů mezi ním a babičkou a z četby různých knih. Pro radu si za nikým nechodil ani za rodinou či kamarády. Sdělil mi též, že mu není příjemné řešit svůj život a problémy v něm s někým, kdo do řešeného problému nepatří. Dotazovaná č. 5 má oporu převážně ve své sestře se kterou řeší nejrůznější problémy, byla její oporou i v době, kdy si uvědomila svoji sexuální orientaci. Má s ní velice dobrý vztah, což bylo znatelné i v průběhu rozhovoru. Jednalo se o různé situace v rodině či s přáteli.

Na otázku č. 10 měli všichni respondenti přibližně stejnou odpověď. Myslí si, že téma sexuality a partnerských vztahů, by se mělo řešit v prvním ročníku střední školy, kdy adolescenti přicházejí do nového prostředí a navazují zde nové vztahy. Nejedná se pouze o změnu školního prostředí, ale studenti navštěvují taneční kurzy či jiné kroužky. Samozřejmě ani jeden z nich nezavrhoval výuku v menším měřítku i na základní škole, kde je toto učivo také potřebné.

Otázkou č. 13 jsem chtěla doplnit možné ovlivňování ze stran různých médií, protože člověk si nemusí uvědomovat, že něco z těchto věcí má na jeho osobu vliv. Respondenti č. 5 a č. 3 odpověděli, že ničím ovlivnění nejsou nebo si to alespoň neuvědomují. Respondenti č. 2 a č. 4 se shodli na ovlivňování filmy, ale na každého z nich měl film jiný dopad. Dotazovaná č. 2 totiž odpověděla, že si myslela, že život je jako film, který jí přinášel iluze o partnerských vztazích. Odpověď od muže s č. 4 byla taková, že se na filmy díval, ale sám

si u sledování říkal, co je na chování herců špatné a co naopak dobré. Jeho pohled na svět je realističtější. Respondentku č. 1 ovlivňovaly knihy. Nejednalo se však o naučné knihy nýbrž o knihy typu Harlequin, kterých přečetla opravdu velké množství. Žila ve zkreslené představě, jak partnerský život vypadá a těmto knihám dlouho věřila, až do doby, kdy se prožila svůj vlastní vztah. Od té doby těmto knihám věnuje spíše okrajovou pozornost a chápe je jako oddechovou četbu.

Vyjádření k výzkumné skupině otázek týkajících se budoucnosti:

11. Máte představu o své budoucnosti? A jak důležité jsou pro vás společné plány do budoucnosti a sexualita?

Všichni respondenti mají představu o své budoucnosti, někteří už se ji snaží realizovat, jiní byli nuceni ji přehodnotit. Společné plány jsou pro všechny účastníky rozhovoru důležité a sexuální soulad či sexualita je pro některé jedince velmi důležitá až nezbytná.

Zhodnocení kvalitativního výzkumu a úskalí:

Úskalí rozhovorů v kvalitativním výzkumu vidím v tom, že je velmi důležitý výběr respondentů, kteří se nebudou bát otevřeně mluvit o svých názorech a vše vám sdělí po pravdě. Respondenti musí mít důvěru v tazatele. Je velice důležité je ujistit v tom, že nahrávky či jiné záznamy, ke kterým mi nebyl udělen souhlas ke zveřejnění se nikde neobjeví.

Kdybych měla možnost dělat tyto rozhovory znovu, vybrala bych si širší věkové rozpětí a kladené otázky bych asi lépe formulovala. Musím ovšem říci, že s výběrem respondentů jsem byla spokojená, protože byli komunikativní, a i když u některých otázek byli struční, tak po doptání se znovu rozmluvili. S některými jsem mluvila i po ukončení rozhovoru a sdělili mi i další podrobnosti, které nebyly předmětem výzkumu.

Porovnání s jinou prací na podobné téma:

Bakalářských, diplomových či jiných prací na toto téma bylo již napsáno nespočetné množství. Pro ucelenější pohled jsem si vybrala diplomovou práci na téma Partnerské vztahy a sexualita u středoškoláků od autora Adama Růžičky. Tato práce se zabývala podobným tématem a byla v ní použita metoda kvalitativního výzkumu v podobě šesti středoškolských respondentů. Cílem této práce bylo, zjištění přístupu středoškoláků ke svým aktuálním partnerským vztahům. Výsledky výzkumu se ve značné míře shodují i přesto, že pan magistr

Růžička měl studenty v období pozdní adolescence a já v rané dospělosti. S autorem plně souhlasím v tom, že je důležité, aby učitel, který žáky vyučuje měl na paměti rozpoložení učitele, náladu a výkonnost, ale také motivaci žáků, protože všechny tyto aspekty mohou ovlivňovat partnerské vztahy a sexualitu. Toto tvrzení popsal v mém výzkumu respondent s č. 3, který při ovlivňování školou uvedl, že ho škola ovlivnila, ale za vším stál erudovaný přístup pedagoga, který ho vyučoval. Tato hypotéza se potvrdila, jak z pohledu mých respondentů, tak i z vlastní zkušenosti. Na své pedagogické praxi jsem mluvila s několika pedagogy a s paní ředitelkou stejné školy ohledně této problematiky. Všichni se shodli na hypotéze, že přístup vyučujícího je směrodatný.

Závěr

Bakalářská práce se zabývá kvalitativním výzkumem partnerských vztahů utvořeným na vzorku pět respondentů. Cílem této bakalářské práce je navrhnout jednoduchou metodu, podpořenou kvalitativním výzkumem, jak by mohl učitel pomoci svým studentům v porozumění a pochopení partnerských vztahů.

Partnerské vztahy, rodina a výchova dětí jsou základem každé společnosti. Tvoří nedílnou součást celého života. Stále se vyvíjí a mění v návaznosti na prožité skutečnosti. Jaký postoj a ideály v něm probudí a formuje rodina, předškolní a školní výchova, postoje vrstevníků, spolužáků, učitelů a vychovatelů. Dále postoj společnosti jako takové i prostor v mediální komunikaci se všemi klady i zápory v prezentaci partnerských vztahů, sexualitě, osobní i partnerské svobodě, z toho všeho si jedinec utváří své představy o partnerských vztazích.

Škola jako vzdělávací instituce má mít v tomto ohledu nezpochybnitelnou roli. V době konzumní, přetechnizované společnosti se čest, morálka, smysl pro dobro, empatie a ohleduplnost ocitá na konci hodnotového žebříčku. Škola by měla dát mládeži dobrý základ do života i v otázkách utváření vztahů a vazeb s vrstevníky. Pomoci jim projít úskalím dospívání a formování osobnosti. Citlivou formou jim pomoci začlenit se do společnosti. Podporovat jejich osobnost a pomoci jim pochopit určitá, pro ně zatím těžko uchopitelná témata, aby nedocházelo k tabuizování či zesměšňování jedinců, kolektivů, skupin nebo témat. Dát prostor a základ pro vzájemnou komunikaci a konverzaci s důrazem na osobní zkušenosti, ale i odlišnosti v názorech.

Výsledky výzkumu nelze paušalizovat, jednalo se o skupinu pěti respondentů nacházejících se ve fázi rané dospělosti. Snažila jsem se vyhnout hodnotovým soudům, ale zároveň poukázat na převládající názor skupiny. Respondenti se většinou shodli, že v předmětech sexuální a rodinná výchova docházelo k tomu, že vyučující buď nezaujal dotazované nebo se k vyučované problematice přiblížil jen okrajově.

Partnerský vztah je o pochopení, vzájemné empatii, důvěře, sounáležitosti a je provázen hledáním sebe sama i druhého. V dnešní výuce existuje velké množství již dříve publikovaných her a postupů, které všechny tyto náležitosti rozvíjejí. Dají se upravit pro potřeby výuky různých předmětů. Jedna z těchto možností je inovace her na téma partnerského vztahu, sexuality. Žáci by se tímto způsobem učili řešit problémy, hledali východiska, naslouchali jeden druhému, byli schopni vyslechnout a přijmout jiný názor, učili se vzájemné toleranci, a hlavně komunikačním dovednostem. Další možností ve výuce je realizace nejrůznějších přednášek, besed, scének, situací či krátkých filmů, které přibližují partnerský vztah. Nejdůležitější však je osobnost vyučujícího, jeho pozitivní vztah k žákům, empatie a získání si jejich důvěry.

Závěrem bych tedy chtěla říci, že ať už se bude jednat o výuku sexuální a rodinné výchovy navrženými metodami či nikoli, záleží převážně na osobnosti učitele, jeho přístupu k dané problematice, osobní zainteresovanosti, a především schopnosti žáky zaujmout. V této problematice je totiž rozhodující lidský faktor vyučujícího.

Citace

1. **ATKINSON, R. L.** *Psychologie*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-640-3.
2. **BARTUŠKOVÁ, J.** Manželství nebo nesezdané partnerství? Rodina.cz [online]. [vid. 2019-04-01] Dostupné z: www.rodina.cz/clanek6501.htm
3. **BERK, L. E.** *Child Development*. Vyd. 9. Massachusetts: Pearson, 2012. ISBN: 9780205149766.
4. **CAPPONI, V., HAJNOVÁ, R. a NOVÁK, T.** *Sexuologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1994. ISBN: 80-7169-115-1.
5. **ČAČKA, O.** *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000. ISBN: 80-7239-060-0.
6. **Český statistický úřad | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ** [online] [vid. 26.01.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>.
7. **FIALOVÁ, L., aj.** *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN: 80-85850-87-7.
8. **FRANCOVÁ, M. a DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, J.** *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN:978-80-7598-120-2.
9. **GIDDENS, A.,** Sociologie. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.
10. **HARTL, P. a HARTLOVÁ, H.** *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303X.
11. **CHMELÍK, J., BUDINA, Z., PORADA, V. a WEISS, P.** *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Vyd.1. Praha: Portál, 2003: ISBN: 80-7178-739-6.
12. **JANDOUREK, J.,** *Průvodce psychologií*. Praha: Grada, 2008. ISBN: 8024723976.
13. **KELNAROVÁ, J. a MATĚJKOVÁ, E.** *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-3270-1.
14. **KERN, H.** *Přehled psychologie*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2015. ISBN:978-80-262-0871-6.
15. **Kolektiv autorů.** *Děti a jejich sexualita - rádce pro rodiče a pedagogy*. Vyd. 1. Brno: CPress, 2014. ISBN: 978-80-264-0290-9.

16. **LACINOVÁ, L.** *Láska je láska: Představy a zkušenosti patnáctiletých adolescentů.* E-psychologie, 2008 [online], [vid. 05.01.2019]. ISBN: 1802-8853. Dostupné z: <http://e-psycholog.eu/pdf/lacinoaetal.pdf>
17. **LANGMEIER, J. a KREJČÍŘOVÁ, D.** *Vývojová psychologie.* Vyd. 2. Praha: Grada, 2006. ISBN: 978-80-247-1284-0.
18. **MACEK, P.** *Adolescence.* Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-747-7
19. **MACEK, P., a LACINOVÁ, L.,** *Vztahy v dospívání.* Vyd. 1. Brno: Barister & Principal, 2006. ISBN 80–7364-034–1.
20. **MACEK, P. a LACINOVÁ, L.** *Vztahy v dospívání.* Vyd. 2. Brno: Barister & Principal, 2012. ISBN: 978-80-87474-46-4.
21. **NAKONEČNÝ, M.** *Emoce.* Vyd. 1. Praha: Triton, 2012. ISBN: 978-80-7387-614-2.
22. **NOVÁK, T. a HARGAŠOVÁ, M.** *Předmanželské poradenství.* Praha: Grada, 2007. ISBN: 8024717302.
23. **Nový občanský zákoník.** *Justice.cz* [online]. [vid. 01.04.2019] Dostupné z: obcanskyzakonik.justice.cz/rodinne-pravo/obecne/
24. **PIAGET, J.** *Science of Education and the Psychology of the Child.* New York: Orion Press, 1970. ISBN: 0670003115
25. **PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. a RABOCH, J.** *O sexualitě a partnerských vztazích.* Vyd. 1. Praha: Galén. 2005. ISBN: 978-80-7262-323-5.
26. **RŮŽIČKA, A.,** (2016) *Partnerské vztahy a sexualita u středoškoláků –* . Vysokoškolské kvalifikační práce [online]. [vid. 01.04.2019]. Dostupné z: https://theses.cz/id/479jem/Adam_R__i_ka_Partnersk_vztahy_a_sexualita_u_st_edo_kolk_.pdf?info
27. **ŘÍČAN, P.** *Cesta životem: [vývojová psychologie]: přepracované vydání.* Vyd. 2. Praha: Portál, 2006. ISBN 80–7367-124–7.
28. **ŠLEHOFER, M.** *Registrované partnerství v ČR.* Quee [online]. [vid. 01.04.2019]. Dostupné z: www.quee.eu/member/news_post_view.php?postId=22
29. **ŠTEFANOVIČ, J. a GREISINGER, J.** *Psychologie.* Vyd. 1. Praha: Avicenum, 1985. ISBN: 08-069-87.
30. **TÄUBNER, V.** *Metodika sexuální výchovy: Pro učitele, vychovatele, rodiče a studenty učitelství.* Praha: Fortuna, 1996. ISBN: ISBN 80-7168-403-1.

31. **VÁGNEROVÁ, M.** *Vývojová psychologie. Dospívání. Učební text pro mistry odborného výcviku.* 1.vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 1999.
ISBN: 80-7083-335-1
32. **VÁGNEROVÁ, M.** *Vývojová psychologie: dětství a dospívání.* Vyd. 2. Praha: Karolinum, 2012. ISBN: 978-80-246-2153-1.
33. **WEISS, P.** *Základní pojmy v sexuologii.* Cspychiatr [online], 2008. [vid. 17.06.2019].
Dostupné z: http://www.cspychiatr.cz/dwnld/CSP_2007_7_364_365.pdf.
34. **WEISS, P. a ZVĚŘINA, J.** *Sexuální chování v ČR – situace a trendy.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN: 80-7178-558-X. Výzkumné zprávy.
35. **ZVĚŘINA, J.** *Lékařská sexuologie.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2012. ISBN: 80-246-2049-7.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Zkušenosti patnáctiletých adolescentů s partnerskými vztahy	22
Tabulka 2: Kategorie reprezentací respondentů o partnerském vztahu	22
Tabulka 3: Výhody partnerského vztahu z pohledu respondentů	22
Tabulka 4: Nevýhody partnerského vztahu z pohledu respondentů	23
Tabulka 5: Hodnocení důležitosti vlastností partnera.....	23
Tabulka 6: Popis respondenta č. 1	38
Tabulka 7: Popis respondenta č. 2	42
Tabulka 8: Popis respondenta č. 3	46
Tabulka 9: Popis respondenta č. 4	49
Tabulka 10: Popis respondenta č. 5	52